

SMJERNICE ZA KVALITETU U HRVATSKOME STATISTIČKOM SUSTAVU

Sadržaj

Popis kratica	3
Uvod	5
Osnovne odrednice hrvatskoga statističkog sustava	7
Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu.....	9
SMJERNICE ZA INSTITUCIJSKO OKRUŽJE	9
NAČELO 1. <i>Profesionalna neovisnost</i>	11
NAČELO 2. <i>Ovlasti za prikupljanje podataka i pristup podacima</i>	19
NAČELO 3. <i>Primjerenost resursa</i>	21
NAČELO 4. <i>Predanost kvaliteti</i>	25
NAČELO 5. <i>Statistička povjerljivost i zaštita podataka</i>	28
NAČELO 6. <i>Nepriistranost i objektivnost</i>	34
SMJERNICE ZA STATISTIČKE PROCESE	38
NAČELO 7. <i>Dobra metodologija</i>	39
NAČELO 8. <i>Prikladni statistički postupci.....</i>	44
NAČELO 9. <i>Umjereno opterećenje izvještajnih jedinica</i>	47
NAČELO 10. <i>Ekonomičnost</i>	49
SMJERNICE ZA STATISTIČKE REZULTATE.....	52
NAČELO 11. <i>Relevantnost.....</i>	53
NAČELO 12. <i>Točnost i pouzdanost.....</i>	56
NAČELO 13. <i>Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja.....</i>	57
NAČELO 14. <i>Usklađenost i usporedivost.....</i>	59
NAČELO 15. <i>Dostupnost i jasnoća</i>	60
Primjena i praćenje provedbe Smjernica	62
Popis literature.....	63
Popis mrežnih poveznica.....	65

Popis kratica

CDU	Centar dijeljenih usluga
CROMETA	Središnja baza metapodataka
DII	Državna informacijska struktura
DZS	Državni zavod za statistiku
EERV	Elektronička evidencija radnog vremena
EFZG	Ekonomski fakultet Zagreb
EHIS	Europska zdravstvena anketa
ESF	Europski strukturni fondovi
ESMS	Euro SDMX struktura metapodataka
ESQRS	ESS-ov standard za izvještaje o kvaliteti
ESS	Europski statistički sustav
Eurostat	Statistički ured Europske unije
EZ	Europska zajednica
GAMSO	Generički model aktivnosti statističkog sustava
GEOSTAT	aplikacija za kartografsko predstavljanje statističkih podataka
GPP	Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske
GSB	Državna sabirnica
GSBPM	Generički model statističkoga poslovnog procesa
HNB	Hrvatska narodna banka
HRSS	hrvatski statistički sustav
HZJZ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
ISCED	Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja
ISCO	Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja
ISIS	Integrirani statistički informacijski sustav
ISMS	Sustav upravljanja informacijskom sigurnošću
IT	informacijske tehnologije
KLASUS	aplikacija za rad s klasifikacijskom bazom podataka
MFIN	Ministarstvo financija
MINPOLJ	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva
MZOZT	Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije
NACE	Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici
NKD	Nacionalna klasifikacija djelatnosti
STS	baza kratkoročnih poslovnih statistika
NN	Narodne novine
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

POMI	naziv aplikacije i baze kvalitete
PSA	Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske
PSR	Poslovni statistički registar
PUK	potpuno upravljanje kvalitetom
SDURDD	Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva – do 2024. imalo je ulogu središnjeg tijela državne uprave nadležnoga za poslove e-Hrvatske
SIMS	Jedinstvena struktura integriranih metapodataka
SPR	Statistički poslovni registar
SPRG	Statistički poslovni registar poljoprivrednih gospodarstava
SSRS	Statistički savjet Republike Hrvatske
TDU	tijela državne uprave
UN	Ujedinjeni narodi
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
ZOS	Zakon o službenoj statistici

Uvod

Glavni zadatak službene statistike jest redovita i pravodobna proizvodnja te diseminacija kvalitetnih statističkih podataka i kontinuirani razvoj sustava službene statistike.

Kvaliteta je temelj konkurentske prednosti sustava službene statistike u svijetu trenda trenutačnih informacija kojima često nedostaje nužan dokaz kvalitete, koji sve više raste.

Stoga je hrvatski statistički sustav usmjeren na uspostavu i stalno poboljšanje kvalitete kako bi postigao vjerodostojnost i opravdao povjerenje korisnika u službenu statistiku.

Kvaliteta službene statistike mjeri se s obzirom na njezinu relevantnost, točnost, pouzdanost, pravodobnost, usklađenost, međunarodnu i regionalnu usporedivost te laku dostupnost korisnicima. Ovim dokumentom daju se smjernice za postizanje kvalitete u svim navedenim područjima.

Postizanje kvalitete službene statistike vrlo je kompleksan proces koji obuhvaća nekoliko razina. Glavni su alat u tom procesu Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu (u nastavku teksta: Smjernice) i odnose se na razinu temeljnih načela službene statistike. Smjernice se dopunjuju uputama za upravljanje kvalitetom na razini institucije pojedinog nositelja službene statistike¹ te uputama za upravljanje kvalitetom na razini statističkoga poslovnog procesa. Državni zavod za statistiku stoga je izdao i objavio [Upute za kvalitetu prema Generičkome modelu statističkoga poslovnog procesa \(GSBPM\)](#), koji iscrpno definira i opisuje skup poslovnih procesa potrebnih za izradu službene statistike, a Upute su primjenjive za sve nositelje službene statistike.

Svrha Smjernica:

- unaprjeđivanje kvalitete razvoja, proizvodnje i diseminacije službene statistike
- pribavljanje pomoćnog sredstva nositeljima službene statistike u samoprocjeni i provedbi aktivnosti unaprjeđivanja kvalitete i daljnjeg razvoja
- promocija i doprinos trajnom unaprjeđivanju kvalitete hrvatskoga statističkog sustava.

Korisnici Smjernica:

- nositelji službene statistike – radi provedbe aktivnosti promicanja kvalitete
- korisnici službene statistike – radi pružanja informacija o aktivnostima koje hrvatski statistički sustav poduzima u postizanju potrebne razine kvalitete, a time i vjerodostojnosti i relevantnosti.

Sadržaj Smjernica

- Daje se pregled osnovnih odrednica hrvatskoga statističkog sustava te pružaju smjernica za kvalitetu po pojedinom području.
- Smjernice prate glavna područja [Kodeksa prakse europske statistike](#)²: 1. institucijsko okružje, 2. statistički procesi i 3. statistički rezultati.
- Svako područje pokriva nekoliko načela kvalitete za koje se daju smjernice za njihovu provedbu, dok je svaka smjernica dodatno određena skupom kriterija za njihovu provedbu. Uz svaku smjernicu navedeni su primjeri dobre prakse u hrvatskome statističkom sustavu te su predviđeni planovi za njezin daljnji razvoj.

¹ Državni zavod za statistiku objavio je Model potpunog upravljanja kvalitetom.

² [Kodeks prakse europske statistike](#)

Primjena Smjernica

- Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu (u nastavku teksta: Smjernice) primjenjuju svi nositelji službene statistike.
- Kako bi se pobrinuo za što uspješniju primjenu Smjernica, Državni zavod za statistiku, kao glavni nositelj i koordinator hrvatskoga statističkog sustava, pruža podršku ostalim nositeljima u njihovoj primjeni te ih nadgleda i preispituje s pomoću odgovarajućih alata i postupaka.
- Daljnjim razvojem sustava i okružja Smjernice će se prema potrebi unaprjeđivati.

Osnovne odrednice hrvatskoga statističkog sustava

Službena statistika pruža visokokvalitetne, pouzdane i međunarodno usporedive statističke podatke koji prikazuju ekonomske i društvene pojave i procese u Hrvatskoj.

Glavni zadatak hrvatskoga statističkog sustava jest redovita i pravodobna proizvodnja te diseminacija kvalitetnih statističkih podataka i kontinuirani razvoj sustava službene statistike.

Pravni okvir

Službena statistika u Republici Hrvatskoj uređena je [Zakonom o službenoj statistici](#) (NN, br. 25/20. i 155/23.; u nastavku teksta: Zakon o službenoj statistici, ZOS).

S obzirom na to da je hrvatski statistički sustav dio Europskoga statističkog sustava (ESS), primjenjiva je i relevantna europska regulativa za područje službene statistike, odnosno, Uredba (EU) 2024/3018 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici³, te njene naknadne izmjene od 29. travnja 2015. i 27. studenoga 2024.

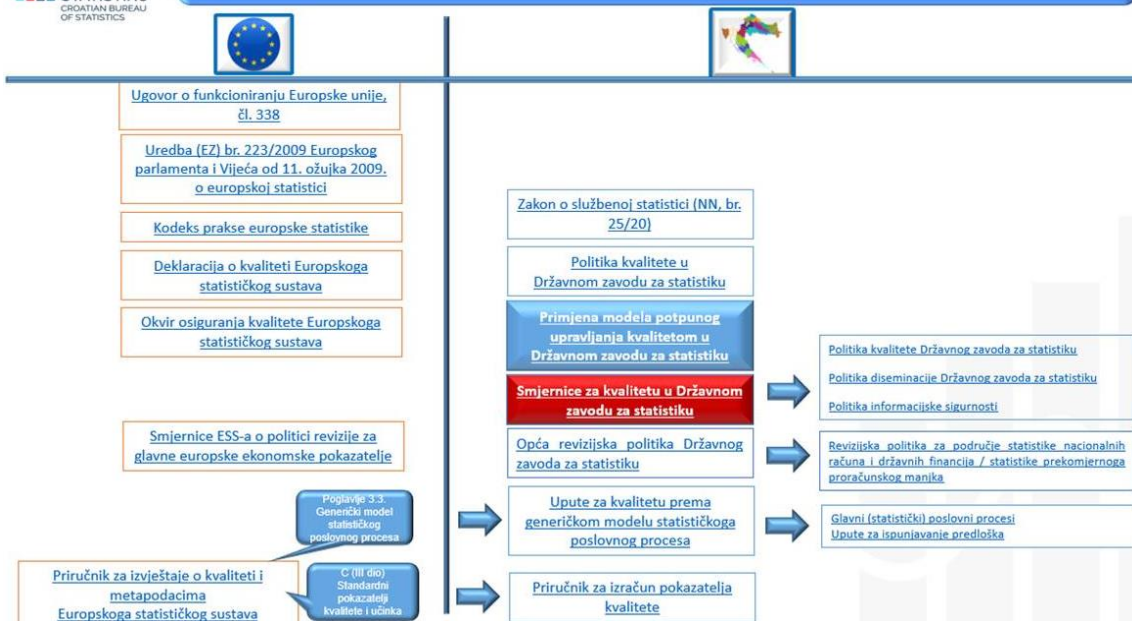
Hrvatski statistički sustav usklađen je s temeljnim načelima službene statistike utvrđenim propisima iz područja statistike: [Temeljna načela službene statistike Ujedinjenih naroda](#), [Kodeks prakse europske statistike](#), Deklaracija o kvaliteti ESS-a te [Zajednički okvir kvalitete Europskoga statističkog sustava](#).

Za potrebe proizvodnje i daljnjeg razvoja službene statistike hrvatski statistički sustav, u skladu sa ZOS-om, izrađuje dugoročne, srednjoročne i kratkoročne planove i izvješća: Strategiju razvitka službene statistike, Program statističkih aktivnosti, Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske te Izvješće o izvršenju Godišnjega provedbenog plana statističkih aktivnosti. Donosi ih Hrvatski sabor.

Razvoj, proizvodnja i diseminacija službenih statističkih podataka temelje se i na propisanim metodologijama, međunarodnim standardima te transparentno dokumentiranim postupcima.

³ Uredba (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o europskoj statistici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ, Euratom) br. 1101/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavi povjerljivih statističkih podataka Statističkom uredu Europskih zajednica, Uredbe Vijeća (EZ) br. 322/97 o statistici Zajednice i Odluke Vijeća 89/382/EEZ, Euratom, o osnivanju Odbora za statistički program Europskih zajednica (SL L 87, 31.3.2009.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 2015/759 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici (SL L 123, 19.5.2015.) i Uredbom (EU) 2024/3018 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici (Tekst značajan za EGP)

OKVIR ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM

Institucionalni okvir

Hrvatski statistički sustav sastoji se od središnjeg tijela kao glavnog nositelja službene statistike te drugih nositelja službene statistike.

Nositelji službene statistike određeni su ZOS-om i Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

Državni zavod za statistiku središnje je tijelo, glavni nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike Republike Hrvatske, koji samostalno obavlja poslove iz svoje nadležnosti i, u skladu sa ZOS-om, predstavlja hrvatski statistički sustav pred europskim i međunarodnim tijelima nadležnima za statistiku te je glavna kontaktna točka za Komisiju (Eurostat).

Drugi su nositelji službene statistike [Hrvatska narodna banka](#), [Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije](#), [Hrvatski zavod za javno zdravstvo](#), [Ministarstvo financija](#) te [Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva](#).

[Odbor za sustav službene statistike Republike Hrvatske](#) koordinacijsko je tijelo sustava službene statistike Republike Hrvatske sastavljeno od predstavnika nositelja službene statistike.

[Statistički savjet Republike Hrvatske](#) savjetodavno je i stručno tijelo za strateška pitanja službene statistike, a osniva se kako bi se omogućio utjecaj korisnika, znanosti i šire javnosti na aktivnosti službene statistike.

Hrvatski statistički sustav djeluje i u sklopu Euroškoga statističkog sustava (ESS-a), omogućujući usporedivost statističkih podataka Republike Hrvatske s podacima država članica EU-a.

Hrvatski statistički sustav uključen je u statističke aktivnosti UN-a, OECD-a i WHO-a.

Razvoj statističkog sustava složen je postupak koji zahtijeva suradnju sa svim nositeljima službene statistike, sustavno praćenje i primjenu međunarodnih standarda, stalni dijalog s korisnicima statističkih podataka, davateljima podataka te pribavljanje odgovarajućih izvora podataka.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

Smjernice za institucijsko okružje

Institucijski i organizacijski čimbenici znatno utječu na učinkovitost i vjerodostojnost statističkog tijela koje razvija, proizvodi i diseminira statističke podatke.

Relevantna su sljedeća načela: profesionalna neovisnost, koordinacija i suradnja, ovlasti za prikupljanje podataka i pristup podacima, primjerenost resursa, predanost kvaliteti, statistička povjerljivost i zaštita podataka, nepristranost i objektivnost.

NAČELO 1. Profesionalna neovisnost

Profesionalna neovisnost nositelja službene statistike u Republici Hrvatskoj od ostalih političkih, regulatornih i upravnih odjela i tijela te subjekata iz privatnog sektora službenoj statistici pruža vjerodostojnost.

NAČELO 1.a Koordinacija i suradnja

Državni zavod za statistiku zadužen je za koordinaciju svih aktivnosti razvoja, proizvodnje i diseminacije službene statistike na razini hrvatskoga statističkog sustava. Nositelji službene statistike u Republici Hrvatskoj aktivno surađuju u sklopu partnerstva Europskoga statističkog sustava kako bi omogućili razvoj, proizvodnju i diseminaciju europskih statističkih podataka.

NAČELO 2. Ovlasti za prikupljanje podataka i pristup podacima

Nositelji službene statistike u Republici Hrvatskoj imaju jasne pravne ovlasti za prikupljanje podataka i informacija te pristup informacijama iz različitih izvora podataka za potrebe nacionalnih i europskih statistika. Upravna tijela, poduzeća i kućanstva te javnost u cjelini imaju obvezu da, na zakonskoj osnovi, a na zahtjev nositelja službene statistike, za potrebe službene statistike dopuste pristup podacima ili ih prosljede.

NAČELO 3. Primjerenost resursa

Resursi kojima raspolažu nositelji službene statistike u Republici Hrvatskoj dovoljni su za ispunjavanje zahtjeva za proizvodnju službene statistike.

NAČELO 4. Predanost kvaliteti

Nositelji službene statistike predani su kvaliteti. Sustavno i redovito utvrđuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitetu procesa i rezultata.

Uspostavljanjem i objavljivanjem jasnih kriterija u vezi s proizvodnjom kvalitetnih statistika ističe se važnost kvalitete u prikupljanju, obradi i diseminaciji službene statistike.

Kvaliteta službene statistike pruža korisnicima sigurnost u uspješnoj provedbi analiza i usporedbi te pripremi programskih dokumenata na dulji rok.

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

Tajnost davatelja podataka, povjerljivost informacija koje pružaju, njihova upotreba isključivo za statističke svrhe te sigurnost podataka potpuno su zajamčeni.

NAČELO 6. Nepristranost i objektivnost

Nositelji službene statistike razvijaju, proizvode i diseminiraju službenu statistiku, poštujući znanstvenu neovisnost na objektivan, profesionalan i transparentan način, kojim jamči jednako postupanje sa svim korisnicima.

NAČELO 1. Profesionalna neovisnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>1.1. Izrada službene statistike stručna je i neovisna. Korisnici bi trebali biti sigurni da se statistika proizvodi objektivnim metodama neovisno o političkim i ekonomskim interesima. (Pokazatelj 1.1. KoP-a)</p>	<p>1.1.1. Uspostavljen je pravni okvir koji ustrojstvenim jedinicama omogućuje profesionalnu samostalnost i neovisnost.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nositelji službene statistike odgovorni su za proizvodnju službene statistike u skladu s Uredbom (EZ) br. 223/2009 te su stručno neovisni u obavljanju svojih zadaća. ➤ ZOS određuje temeljna načela službene statistike, uključujući profesionalnu neovisnost. Definiraju se kriteriji kvalitete koji se primjenjuju i pokrivaju organizaciju, status, zadatke i koordinaciju sustava službene statistike. ➤ Člankom 10. stavkom 1. ZOS-a uređuje se položaj i status Državnog zavoda za statistiku kao tijela državne uprave (državna upravna organizacija) koje samostalno obavlja poslove iz svoje nadležnosti. ➤ Člankom 13. ZOS-a uređeno je upravljanje radom DZS-a: njime upravlja glavni ravnatelj, koji je rukovodeći državni službenik, imenovan na temelju provedenoga javnog natječaja. U skladu s člankom 17. stavkom 1. ZOS-a i člankom 5.a stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 223/2009, glavni ravnatelj DZS-a u obavljanju svojih zadaća stručno je neovisan. ➤ Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za statistiku (NN, br. 70/19.) i Pravilnikom o unutarnjem redu DZS-a jasno je određena nadležnost i odgovornosti unutarnjih ustrojstvenih jedinica u obavljanju stručnih poslova službene statistike u konkretnome statističkom području. ➤ Unutarnjim ustrojstvima drugih nositelja službene statistike određena je ustrojstvena jedinica koja je nadležna za proizvodnju službene statistike. <p>Specifična je situacija glede Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, koji je nositelj statističkih istraživanja iz područja zdravstva. Navedene aktivnosti provodi više stručnih službi, a jedna od njih (Služba za javno zdravstvo) zadužena je za koordinaciju na razini institucije i pripremu nadležnih planova i izvješća te imenuje svoje predstavnike u rad Odbora za sustav službene statistike Republike Hrvatske.</p>
<p>1.2. Kodeks profesionalne etike primjenjuje se u svakodnevnom radu. (Pokazatelj 1.1. KoP-a)</p>	<p>1.2.1. Etički kodeks primjenjiv je na nositelje službene statistike</p> <p>1.2.2. Osoblje statističkih tijela upoznato je s Etičkim kodeksom, koji je dostupan javnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Etički kodeks objavljen je na internetskim stranicama nositelja. <ul style="list-style-type: none"> ✓ DZS – Etički kodeks državnih službenika (gov.hr) ✓ HZJZ – Etički kodeks ✓ HNB – Etički kodeks

NAČELO 1. Profesionalna neovisnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>1.3. Čelnik Državnog zavoda za statistiku i čelnici ostalih nositelja službene statistike imaju potpunu odgovornost u vezi s primjenom statističkih metoda, standarda i postupaka te sadržajem i periodikom objavljivanja statističkih publikacija. (Pokazatelj 1.2., 1.3., 1.4. i 1.8. KoP-a)</p>	<p>1.3.1. Uspostavljen je pravni okvir i transparentni postupci koji čelniku nacionalnoga statističkog ureda omogućuju da samostalno upravlja statističkim sustavom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Člankom 17. stavkom 1. ZOS-a određena je stručna neovisnost glavnog ravnatelja DZS-a u obavljanju svojih zadaća, u skladu s člankom 5.a stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 223/2009. ➤ Internim aktima i pravilnicima DZS-a omogućeno je upravljanje statističkim procesima ➤ Člankom 26. stavkom 2. ZOS-a određeno je da Odborom za sustav službene statistike Republike Hrvatske predsjedja glavni ravnatelj DZS-a.
	<p>1.3.2. Uspostavljen je pravni okvir i transparentni postupci koji čelnicima drugih nositelja službene statistike omogućuju samostalno upravljanje i odgovornost za statističke metode, standarde i postupke u njihovu djelokrugu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Interni akti institucija nositelja službene statistike jasno definiraju unutarnju ustrojstvenu jedinicu odgovornu za profesionalno upravljanje statističkim procesima u djelokrugu nositelja službene statistike.
	<p>1.3.3. Postupke za razvoj i primjenu statističke metodologije odobravaju čelnici nositelja službene statistike</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Statistički kompendij europske statistike polazni je dokument za kreiranje svih programskih i razvojnih dokumenata hrvatskoga statističkog sustava. ➤ Programski i planski dokumenti hrvatskoga statističkog sustava jasno određuju pravnu osnovu za proizvodnju pojedine statistike te primjenu relevantnih statističkih metodologija i standarda. ➤ Čelnici nositelja službene statistike odobravaju planirane postupke proizvodnje službene statistike.
	<p>1.3.4. Nositelji službene statistike samostalno planiraju statističke objave koje odobrava čelnik nositelja.</p> <p>Kako bi se jamčilo da politika ne utječe na objavljivanje statističkih podataka, rokovi objavljivanja unaprijed se najavljuju i dostupni su u javno dostupnom Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. Time se postiže da se datumi objavljivanja statističkih podataka ne mogu prilagoditi politički pogodnu trenutku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nositelji službene statistike neovisno planiraju statističke aktivnosti i objavu statističkih podataka koje unaprijed najavljuju u svojim kalendarima objavljivanja, poveznice. Primjer: <ul style="list-style-type: none"> ✓ DZS – Kalendar objavljivanja i Program publiciranja Državni zavod za statistiku ✓ HNB – Kalendar objava (HNB) (gov.hr) ✓ HZJZ – https://www.hzjz.hr/pristup-informacijama/hrvatski-zavod-za-javno-zdravstvo-kao-dio-nacionalnog-i-medunarodnog-statistickog-sustava/ ✓ MSPR – Kalendar objavljivanja – Podaci u ribarstvu. ➤ Stručne službe Državnog zavoda za statistiku neovisno planiraju statističke aktivnosti i objavu statističkih podataka koji se unaprijed najavljuju u Kalendaru objavljivanja i Programu publiciranja DZS-a, a koje odobrava glavni ravnatelj DZS-a.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 1. Profesionalna neovisnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>1.4. Odluka o metodama, periodici objavljivanja statističkih podataka i sl. isključiva je odgovornost statističke jedinice koja se bavi proizvodnjom statistika. (Pokazatelj 1.4. KoP-a)</p>	<p>1.4.1. Uspostavljen je sustav službene statistike koji omogućuje kontinuiranu proizvodnju statistika u skladu s programskim dokumentima.</p> <p>1.4.2. Stručne službe poštuju pravila struke te redovito prate i primjenjuju međunarodne standarde, EU i nacionalno zakonodavstvo te su uključeni u stručne radne skupine Europskoga statističkog sustava radi postizanja međunarodne usporedivosti statističkih podataka o Republici Hrvatskoj.</p> <p>1.4.3. Poslovni procesi su jasni i opisane su procedure rada, što pridonosi boljoj organizaciji poslova te jednostavnijem učenju i primopredaji poslova.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za statistiku i Pravilnikom o unutarnjem redu DZS-a određena je nadležnost i odgovornost u obavljanju stručnih poslova proizvodnje službene statistike u točno određenom području. ➤ U statističkim objavama (priopćenjima) i izvještajima o kvaliteti navode se odgovorne osobe. ➤ Nositelji službene statistike redovito su uključeni u Eurostatove radne skupine radi redovitog praćenja ESS-a i usklađivanja s njim. ➤ Poslovni procesi su jasni zahvaljujući aplikativnomu modulu GSBPM, dok se za ostale poslovne procese primjenjuje GAMS0. ➤ Stručne službe DZS-a imaju jasno propisane procedure rada, koje se redovito usklađuju s novim praksama. ➤ Drugi nositelji službene statistike imaju jasno propisane procedure rada. ➤ HZJZ je objavio dokument Politika kvalitete podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, koji, među ostalim, opisuje i proceduru rada: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2024/12/Politika-kvalitete-podataka-Hrvatskog-zavoda-za-javno-zdravstvo-1.pdf.
<p>1.5. Statistički sustav samostalno donosi odluke o strateškim pitanjima i razvoju te samostalno izrađuje planove rada. (Pokazatelj 1.5. KoP-a)</p>	<p>1.5.1. Svi nositelji službene statistike pridonose izradi dugoročnih i kratkoročnih strateških planova i izvješća, u koordinaciji DZS-a</p> <p>1.5.2. Strateški planovi i izvješća javno su dostupni</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nositelji službene statistike surađuju u izradi strateških i planskih dokumenata te izvješća zajedničkih za cijeli hrvatski statistički sustav, u skladu s člancima 28. – 38. ZOS-a. ➤ Ustrojstvena jedinica DZS-a zadužena za strateško planiranje i razvoj statističkog sustava zadužena je za koordinaciju izrade strateških planova i izvješća. ➤ Svi strateški planovi i izvješća hrvatskoga statističkog sustava javno su objavljeni na internetskim stranicama DZS-a u zasebnoj rubrici Državni zavod za statistiku – Strateški planovi i izvješća (gov.hr).

NAČELO 1. Profesionalna neovisnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>1.6. Neovisnost i nepristranost statističkog sustava ogleda se u statističkim objavama. (Pokazatelj 1.6. KoP-a)</p> <p>Svaki je statistički podatak, poštujući i slijedeći pravila struke, zaštićen od eventualnoga političkog utjecaja, a statistička priopćenja neutralna su i neovisna o stavovima pojedinih skupina.</p> <p><i>Veza: smjernica 6.1. Objavljuju se isključivo statistički podaci s jasnom porukom da je riječ o određenoj statističkoj pojavi, odnosno da ni politika ni interesne skupine nemaju utjecaj na objavljivanje službenih statistika.</i></p>	<p>1.6.1. Nositelji samostalno, neovisno, nepristrano i objektivno donose odluke vezane za metodološke osnove, obuhvat statističkih podataka te vrijeme i način njihova objavljivanja.</p> <p>Izbor metoda, standarda i postupaka te sadržaj i dinamika objavljivanja statističkih podataka isključuje sve oblike političkog utjecaja.</p> <p>1.6.2. Statističke objave objektivne su i nepristrane.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ U skladu sa ZOS-om (člankom 10. stavkom 1.), statistički mediji objavljivanja objavljuju isključivo objektivne i nepristrane informacije u djelokrugu službene statistike, statističke podatke te informacije o stručnim zbivanjima u području službene statistike. ➤ Svaka publikacija sadržava metodologiju i izvore podataka. ➤ Statističke objave vizualno su prepoznatljive. ➤ Objave nikada nisu vezane s bilo kojom politikom ili političkom izjavom. ➤ Izrađena je Politika diseminacije DZS-a. ➤ Zaposlenici DZS-a educirani su za pripremu statističkih tekstova te postoje pisane upute za njihovu izradu. ➤ Objavljeni statistički podaci utemeljeni su isključivo na rezultatima provedenih statističkih aktivnosti u kojima su primijenjene odgovarajuće metodologije, statistički koncepti, metode, alati i postupci. ➤ Komentari koji prate statističke podatke temelje se na statističkim, a ne na političkim procjenama. ➤ Statistički mediji objavljivanja ne sadržavaju političke najave ni političko tumačenje podataka o statističkim pojavama.
<p>1.7. Sustavno se komentiraju kritike, zlouporabe i pogrešna tumačenja statistike. (Pokazatelj 1.7. KoP-a)</p> <p>Kritika, zlouporaba ili pogrešno tumačenje statistike mogu pridonijeti ugrožavanju statistike i rukovodećih struktura koje se bave njezinom proizvodnjom. Stoga je za održavanje vjerodostojnosti važno biti spreman za takve slučajeve i imati unaprijed pripremljene scenarije za reagiranje na njih.</p>	<p>1.7.1. Postoji sustav praćenja medijskih objava vezanih za bilo koje statističko područje.</p> <p>1.7.2. Postoje upute za postupanje u slučajevima neosnovane kritike, zlouporabe ili pogrešnog tumačenja statističkih podataka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS sustavno prati medijske objave i pravodobno reagira u slučajevima neosnovanih kritika, zlouporaba i pogrešnog tumačenja službene statistike. ➤ Interni akt DZS-a koji uređuje odnose s medijima jest Pravilnik o odnosima s medijima.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 1.a Koordinacija i suradnja		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>1.a 1. Određen je pravni temelj za uloge koordinacije i kriteriji za druge nositelje službene statistike te je uspostavljena koordinacija svih aktivnosti razvoja, proizvodnje i diseminacije službene statistike na razini hrvatskoga statističkog sustava. (Pokazatelj 1.a 1. KoP-a)</p>	<p>1.a 1.1. Definiran je sustav službene statistike. Određen je glavni nositelj i koordinator sustava te drugi nositelji službene statistike i kriteriji za njihovo određivanje.</p>	<p>➤ Člankom 9. ZOS-a utvrđuje se da sustav službene statistike čine tijela javne vlasti koja razvijaju, proizvode i diseminiraju službenu statistiku, tzv. nositelji službene statistike, te način stjecanja statusa nositelja službene statistike.</p> <p>Nositelji službene statistike:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Državni zavod za statistiku kao središnje tijelo – Hrvatska narodna banka – druga tijela javne vlasti koja su Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske određena kao nositelji službene statistike. <p>➤ Glavni kriteriji za organiziranje obavljanja poslova nositelja službene statistike propisani su člankom 9. stavkom 4. ZOS-a: nositelji službene statistike dužni su obavljanje poslova službene statistike organizirati tako da ustrojstvena jedinica nadležna za poslove službene statistike omogućiti pravodobnu i kvalitetnu provedbu statističkih aktivnosti iz djelokruga nositelja službene statistike te se pobrine za odgovarajuću zaštitu povjerljivih statističkih podataka.</p> <p>➤ Člankom 10. ZOS-a utvrđuje se da je DZS glavni nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike Republike Hrvatske i njegov glavni predstavnik pred europskim i međunarodnim tijelima nadležnima za statistiku te kontaktna točka za Komisiju (Eurostat) u vezi s pitanjima službene statistike u smislu odredbe članka 5. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 223/2009.</p>
	<p>1.a 1.2. Glavni nositelj ima formalizirane sporazume o suradnji s drugim nositeljima službene statistike.</p>	<p>➤ Sporazum DZS – HNB – MFIN</p> <p>➤ Sporazum DZS – MINPOLJ</p> <p>➤ Sporazum DZS – HZJZ</p> <p>➤ Sporazum DZS – MZOZT</p> <p>Sporazumi pridonose stabilnoj i učinkovitoj funkciji koordinacije hrvatskog sustava službene statistike. Obuhvaćaju važne aspekte provedbe statističkih aktivnosti, suradnje i praćenja smjernica, metodološke podrške i zajedničkih aktivnosti osposobljavanja.</p>

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 1.a Koordinacija i suradnja		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	1.a 1.3. Postoje instrumenti koordinacije, poput zajedničkog planiranja i izvještavanja, savjetodavnih aktivnosti, praćenja kvalitete i sl.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nositelji službene statistike surađuju u izradi programskih dokumenata i izvješća. ➤ Praćenje kvalitete omogućuju postupci Izvještavanja o kvaliteti i postupci praćenja provedbe ovih Smjernica. ➤ Sve aktivnosti komuniciraju se preko Odbora za sustav službene statistike Republike Hrvatske, a pojedinačna pitanja izravno preko članova Odbora. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Praćenje kvalitete bit će dodatno ojačano postupcima provedbe i praćenja provedbe ovih Smjernica.
	1.a 1.4. Osnovan je Odbor za sustav službene statistike Republike Hrvatske, kao upravljačko tijelo statističkog sustava službene statistike koje se sastoji isključivo od predstavnika nositelja službene statistike Republike Hrvatske.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Članak 26. ZOS-a propisuje da DZS osniva Odbor za sustav službene statistike Republike Hrvatske (u nastavku teksta: Odbor) radi koordinacije te postizanja učinkovitosti i kvalitete pri razvoju, proizvodnji i diseminaciji službene statistike Republike Hrvatske. ➤ Članovi Odbora rukovodeći su službenici ustrojstvenih jedinica u tijelima nositelja službene statistike, a Odborom predsjedava glavni ravnatelj DZS-a. ➤ Odbor za sustav službene statistike Republike Hrvatske redovito se sastaje na sjednicama te pridonosi daljnjem razvoju i unaprjeđenju sustava. ➤ Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Državnog zavoda za statistiku i Pravilnikom o unutarnjem redu DZS-a određena je ustrojstvena jedinica koja pruža podršku u koordinaciji sustava. ➤ Odbor je donio Poslovnik o radu. ➤ Informacije o radu Odbora dostupne su na internetskoj stranici DZS-a Odbor za sustav službene statistike Republike Hrvatske.
	1.a 1.5. Osnovana je informacijska platforma za koordinaciju nacionalnoga statističkog sustava	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je uspostavio Informacijsku platformu za pohranu važnih dokumenata te komunikaciju članova Odbora i koordinacijskog tijela. Osnovana je na zajedničkome komunikacijskom kanalu Odbor za sustav službene statistike u RH General Microsoft Teams.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 1.a Koordinacija i suradnja		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>1.a 2. Nositelji službene statistike razvijaju i donose smjernice za unaprjeđivanje kvalitete razvoja, proizvodnje i diseminacije službene statistike u hrvatskome statističkom sustavu, a njihova se provedba prati i revidira. (pokazatelj 1.a 2. KoP)</p>	<p>1.a 2.1. Nositelji službene statistike sudjeluju u izradi Smjernica.</p> <p>1.a 2.2. Smjernice donosi čelnik DZS-a.</p> <p>1.a 2.3. Smjernice se primjenjuju u redovitom radu te prema potrebi ažuriraju.</p> <p>1.a 2.4. Primjena Smjernica redovito se nadgleda i preispituje primjenom odgovarajućih alata i postupaka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS priprema podloge za donošenje smjernica, predlaže ažuriranje, usklađuje, izrađuje alate za ocjenu usklađenosti i dr. ➤ DZS organizira tematske sastanke o pitanjima kvalitete s drugim nositeljima službene statistike. ➤ Smjernice su javno dostupne na internetskim stranicama DZS-a.
<p>1.a 3. Nositelji službene statistike potiču i razvijaju suradnju na različitim razinama, nacionalnoj i međunarodnoj. (Pokazatelj 1.a 3. KoP-a)</p>	<p>1.a 3.1 Nositelji službene statistike međusobno surađuju, pružaju međusobnu podršku i razmjenjuju najbolju praksu u unaprjeđivanju kvalitete službene statistike u skladu s Kodeksom prakse europske statistike.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Suradnja i koordinacija djeluju na dvije razine: <ul style="list-style-type: none"> - na upravljačkoj razini – na razini Odbora: tematske sjednice Odbora potiču raspravu radi usuglašavanja stajališta o pojedinoj temi i koordinacije aktivnosti radi unaprjeđivanja kvalitete nacionalnog sustava službene statistike - na operativnoj razini: stručne službe surađuju u proizvodnji i razvoju pojedinih statističkih područja ili horizontalnoj temi. ➤ Nositelji službene statistike surađuju u pripremi sadržaja na internetskim stranicama DZS-a kako bi se korisnicima pribavile informacije o svim proizvodima nacionalnoga statističkog sustava na jednome mjestu (npr. objava svih Izveštaja o kvaliteti na stranicama DZS-a propisana je Kalendarom izvještavanja o kvaliteti, a informacije o objavama statističkih podataka svih nositelja službene statistike na jednome mjestu, također na stranicama DZS-a). ➤ Samostalna služba za strateški razvoj statističkog sustava DZS-a zadužena je za koordinaciju sustava. Svim dionicima sustava u vezi s pitanjima koordinacije i planiranja dostupna je na zajedničkim adresama OdborSSSRH@dzs.hr i strategija@dzs.hr. ➤ Samostalna služba za međunarodnu suradnju obavlja poslove jedinstvene kontaktne točke nacionalnoga statističkog sustava s Eurostatom. Njezini su službenici dostupni na zajedničkoj adresi elektroničke pošte cbs.international@dzs.hr.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 1.a Koordinacija i suradnja		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	1.a 3.2. Nositelji službene statistike provode sve potrebne aktivnosti kako bi omogućili međunarodnu usporedivost statističkih podataka za koje su odgovorni.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Člankom 73. ZOS-a određeno je da u ispunjavanju međunarodnih obveza nositelji službene statistike moraju ostvariti međunarodnu usporedivost, poštovati i primjenjivati međunarodne standarde i Kodeks prakse europske statistike te aktivno sudjelovati u razvoju službene statistike na međunarodnoj razini. ➤ Svi nositelji službene statistike redovito provode aktivnosti međunarodne suradnje i sudjelovanja u europskim poslovima radi postizanja međunarodne usporedivosti statističkih podataka o Republici Hrvatsko. ➤ Kontinuirano sudjelovanje predstavnika u aktivnostima Europskoga statističkog sustava vrlo je važno te se provodi na više razina, i to sudjelovanjem: <ul style="list-style-type: none"> - u radnim skupinama - na sastancima direktora pojedinih statističkih područja - u stručnim timovima (<i>task force</i>) - u aktivnostima Odbora za Europski statistički sustav - na konferencijama, panelima, edukacijama i u drugim povremenim aktivnostima.
	1.a 3.3. Nositelji službene statistike potiču se na uspostavljanje suradnje sa znanstvenom zajednicom, relevantnim savjetodavnim tijelima i međunarodnim institucijama radi razmjene stručne ekspertize i poticanja inovacija.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku provodi aktivnosti jačanja odnosa i suradnje sa znanstvenom zajednicom – potpisani su sporazumi o suradnji s Ekonomskim fakultetom u Zagrebu, Ekonomskim fakultetom u Rijeci i Ekonomskim fakultetom u Splitu te se radi na daljnjim aktivnostima. ➤ Suradnja DZS-a i HNB-a – Memorandum o suradnji – održavaju se redoviti sastanci. ➤ Suradnja sa središnjim tijelom državne uprave nadležnim za digitalnu transformaciju (Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije) u vezi s podrškom inovacijama i jačanju sustava u području informatičkih tehnologija ➤ Suradnja s UN-ovim odborom za statistiku ➤ Suradnja s OECD-ovim odborom za statistiku ➤ Sudjelovanje u razvojnim projektima primanja i pružanja tehničke pomoći stručnjaka u pojedinome statističkom području

NAČELO 2. Ovlasti za prikupljanje podataka i pristup podacima

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>2.1. Uređena je pravna osnova koja nositeljima službene statistike omogućuje pristup informacijama iz različitih izvora podataka koje su potrebne za razvoj, proizvodnju i diseminaciju statističkih podataka. (Pokazatelj 2.1., 2.2. i 2.3 KoP-a)</p>	<p>2.1.1. Donesen je pravni akt prema kojem su izvještajne jedinice dužne davati odgovore potrebne za izvršenje statističkih aktivnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Člankom 43. ZOS-a uređuju se prava nositelja službene statistike nadležnih za pojedino statističko istraživanje da, radi obavljanja poslova službene statistike, mogu prikupljati i spajati podatke iz svih raspoloživih izvora podataka na području Republike Hrvatske te da odlučuju o odabiru izvora s obzirom na kvalitetu, pravodobnost, racionalnost i opterećenje izvještajnih jedinica od kojih se podaci prikupljaju. ➤ Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske (GPP) pravna je osnova za provedbu statističkih aktivnosti i prikupljanje podataka od izvještajnih jedinica. Izrađuje se na temelju članka 38. ZOS-a, donosi ga Hrvatski sabor i objavljuje se u Narodnim novinama. Svi nositelji službene statistike sudjeluju u izradi GPP-a.
<p>2.2. Nositelji službene statistike uključeni su u uspostavu, razvoj, standardizaciju i unaprjeđenje administrativnih registara i drugih evidencija kako bi se postigli usklađenost i standardiziranje za daljnju primjenu za statističke svrhe. (Pokazatelj 2.2. KoP-a)</p> <p><i>Veza: smjernica 8.6 S posjednicima administrativnih i drugih podataka sklapaju se sporazumi u kojima se utvrđuje njihova zajednička obveza upotrebe tih podataka za statističke svrhe te daljnje unaprjeđenje kvalitete podataka. (Pokazatelj 8.5. i 8.6. KoP-a)</i></p>	<p>2.2.1. Uređena je pravna osnova koja nositeljima službene statistike omogućuje pristup administrativnim podacima bez odgađanja i plaćanja pristojbe.</p> <p>2.2.2. Uređena je pravna osnova na temelju koje je predviđena obveza nositelja administrativnih podataka da savjetuju i uključite nositelje službene statistike u početno oblikovanje, daljnji razvoj, standardizaciju i ukidanje administrativnih zapisa relevantnih za statističke svrhe.</p> <p>2.2.3. Postoje pisani sporazumi između statističkih tijela i posjednika administrativnih izvora podataka, a popis sporazuma objavljen je na internetskim stranicama.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Članak 47. ZOS-a uređuje pravo DZS-a i drugih nositelja službene statistike na korištenje svih administrativnih izvora podataka i podataka prikupljenih metodom promatranja i praćenja u proizvodnji službene statistike, bez naknade. ➤ Člankom 47. stavkom 2. ZOS-a određeno je da DZS može posjednicima administrativnih izvora podataka predložiti prikladan razvoj metoda i sustava vođenja administrativnih izvora podataka radi smanjenja opterećenja izvještajnih jedinica i drugih potreba službene statistike. ➤ Stručne službe DZS-a sudjeluju u radnim skupinama za uspostavu registara drugih tijela državne uprave (Registar zgrada (u nadležnosti Državne geodetske uprave), Središnji registar stanovništva (Ministarstvo financija – Porezna uprava)). ➤ Radi podizanja svijesti relevantnih institucija o važnosti uključivanja u uspostavu registara, DZS ih povremeno pisanim putem podsjeća na to (primjer: prilog br. 2.2.2 –. dopis DZS-a za VRH). ➤ DZS redovito surađuje s administrativnim izvorima te dostavlja povratne informacije (primjer suradnje DZS-a i Carinske uprave na statistici vanjske trgovine). ➤ DZS uspostavlja i održava <i>inventory</i> administrativnih izvora koji su usklađeni sa statističkim klasifikacijama i mogu se koristiti za statističke svrhe (<i>mjera unaprjeđenja 8.1. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava 2023. (peer review)</i>). ➤ DZS je potpisao sporazume s posjednicima administrativnih izvora podataka.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 2. Ovlaсти za prikupljanje podataka i pristup podacima

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Popis administrativnih izvora podataka objavljen je na internetskim stranicama DZS-a (poveznica: Sporazumi sklopljeni s posjednicima administrativnih izvora podataka). ➤ Administrativni izvori pojedine statističke aktivnosti navode se u GPP-u.
<p>2.3. Nositelji službene statistike poduzimaju proaktivne mjere radi poboljšanja stope odgovora.</p>	<p>2.2.4. Postoje smjernice za postupak korištenja administrativnih podataka za statističke svrhe.</p> <p>2.3.1. Radi poboljšanja stope odgovora nositelji službene statistike potiču se na poduzimanje proaktivnih mjera poput podsjetnika, poticanja, dodatne komunikacije s ispitanicima radi dodatnih objašnjenja, eventualnih povratnih informacija i sl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ EHIS – EU ➤ HZJZ – EHIS REZULTATI – HZJZ redovito podsjeća izvještajne jedinice na obvezu slanja podataka te im je taj dokument dostupan za razjašnjenje eventualnih nejasnoća. ➤ ESMS – IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA DRŽAVE ČLANICE
<p>2.4. Nositelji službene statistike potiču se na istraživanje mogućnosti novih izvora podataka radi poboljšanja kvalitete proizvoda. (Pokazatelji 2.1. i 2.4. KoP-a)</p>	<p>2.4.1. Radi poboljšanja kvalitete, obuhvata ili skraćivanja roka objave podataka nositelji službene statistike potiču se na aktivno preispitivanje potencijalnih novih izvora podataka.</p> <p>2.4.2. Postoje postupci i resursi za prepoznavanje mogućih novih izvora podataka.</p> <p>2.4.3. Nositelji službene statistike imaju razvijene postupke za zaštitu povjerljivih podataka u slučaju pristupa privatnim posjednicima (<i>Veza: NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka</i>).</p> <p>2.4.4. Nositelji su tehnički osposobljeni za pristupanje podacima. Provedene su sve potrebne tehničke mjere koje jamče siguran pristup podacima i njihovu pohranu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS kontinuirano preispituje mogućnosti korištenja novih izvora podataka. ➤ Program statističkih aktivnosti 2021. – 2027. navodi područja u kojima su razvojni ciljevi definirali proširenje na nove izvore podataka. ➤ DZS održava sastanke i provodi druge aktivnosti s posjednicima podataka radi omogućivanja besplatnog pristupa podacima za svrhe službene statistike. ➤ DZS provodi projekte financirane sredstvima EU-a za istraživanja i analize novih ili poboljšanih izvora podataka kako bi se poboljšala upotreba dostupnih baza podataka koje se mogu koristiti kao administrativni izvori. (EG18 SILC – IMPR, EG16 ADMIN i dr.). <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS radi na uspostavi internog sustava strukturiranih informacija o portfelju novih izvora podataka (vrsta podataka, slučajevi upotrebe, podaci o akviziciji, kontakt podaci/odgovorne jedinice itd.) radi objedinjenog utvrđivanja i iskorištavanja potencijala novih izvora podataka. Sve jedinice imaju pristup sustavu i odgovorne su za ažuriranje informacija o svom novom portfelju izvora podataka. (<i>mjera unaprjeđenja 10 prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).

NAČELO 3. Primjerenost resursa

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>3.1. Nositelji službene statistike vode brigu o pravodobnom pribavljanju potrebnih resursa za udovoljavanje statističkim potrebama (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</p> <p><i>Veza: 10.1. Učinkovitost raspolaganja resursima prati se primjenom vanjskih i unutarnjih neovisnih mjera. (Pokazatelj 10.1. KoP-a)</i></p>	<p>3.1.1. Strateško planiranje obuhvaća adekvatno planiranje financijskih sredstava, ljudskih kapaciteta te IT kapaciteta.</p>	<p>Postoji nekoliko planskih dokumenata kojima se vodi briga o potrebnim resursima.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GPP, kao kratkoročni strateški dokument, osim planiranja aktivnosti, također obuhvaća planiranje potrebnih financijskih sredstava, koja uključuju i plaće službenika i njihov razvoj, projekte te IT i druge resurse. ➤ Planirana financijska sredstva proizlaze iz financijskih planova nositelja službene statistike koji su u sustavu tijela državne uprave (TDU). <p>Financijski okvir za provedbu Godišnjega provedbenog plana sadržan je u državnom proračunu odnosno proračunima nositelja službene statistike, Hrvatske narodne banke te drugim izvorima sredstava, a posebno u Eurostatovim darovnicama te strukturnim fondovima Europske unije.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uredbom o unutarnjem ustrojstvu nositelja (nositelji u sustavu TDU-a) određene su ustrojstvene jedinice s jasnim opisom poslova, nadležnostima i brojem službenika potrebnih za izvršavanje zadataka, a dokumentima kao što su Godišnji plan rada, Financijski plan te Odluka o prijenosu ovlasti i odgovornosti za upravljanje i kontrolu proračunskim sredstvima osiguranim u financijskom planu nositelja planiraju se financijska sredstva za sve potrebne aktivnosti. ➤ Planiranje IT kapaciteta (softvera i hardvera) unutar DZS-a koordinira ustrojstvena jedinica nadležna za IT resurse u suradnji s ostalim ustrojstvenim jedinicama. ➤ Planiranje ljudskih resursa unutar DZS-a koordinira ustrojstvena jedinica nadležna za ljudske resurse u suradnji s ostalim ustrojstvenim jedinicama.
<p>3.2. Kako bi omogućili puni potencijal daljnjeg razvoja kvalitete službene statistike, nositelji službene statistike slijede politiku/strategiju upravljanja ljudskim resursima i njihova razvoja. (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</p>	<p>3.2.1. Provođenje politike/strategije ljudskih resursa uključuje učinkovito raspolaganje postojećim resursima, motiviranje, osposobljavanje, razvoj ljudskih resursa radi jačanja postojećih kapaciteta i povećanja atraktivnosti sustava službene statistike na tržištu rada.</p> <p>3.2.2. Briga o obuci. Nositelji službene statistike omogućuju odgovarajuću obuku svim zaposlenicima kako bi stekli odgovarajuće vještine i kompetencije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>Potpuno upravljanje kvalitetom</u> u DZS-u obuhvaća poglavlje Stručno osposobljavanje zaposlenika. ➤ Provode se sljedeći oblici osposobljavanja zaposlenika. ➤ Edukacije u ESTP programima ESTP PROGRAMME 2024 Eurostat CROS (europa.eu). Prijave su organizirane preko nacionalnih kontaktnih točaka. Nacionalna kontaktna točka za Republiku Hrvatsku jest zaposlenik Službe za upravljanje ljudskim potencijalima u DZS-u. ➤ Edukacije u Državnoj školi za javnu upravu ➤ Interne edukacije u DZS-u (npr. Informacijska sigurnost i zaštita podataka, Proizvodnja službene statistike – GSBPM model, Analiza statističkih rezultata i dr.)

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 3. Primjerenost resursa		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	3.2.3. Omogućena je fleksibilnost u upravljanju ljudskim resursima.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Specijalizirane obuke koje održavaju vanjski isporučitelji (npr. DZS je za zaposlenike organizirao edukacije kao što su napredni Excel, Python, medijski trening i dr. ➤ Prijenos znanja pri radu ➤ Hibridni rad ➤ U slučaju vršnoga radnog opterećenja službenici se prema potrebi na određeno vrijeme preraspodjeljuju u druge ustrojstvene jedinice, što ujedno pridonosi širenju znanja, iskustva i praksi iz drugih područja. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS će izraditi Politiku motiviranja i razvoja ljudskih potencijala u DZS-u (mjera unaprjeđenja 4. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)).
<p>3.3. Omogućeno je uspješno upravljanje financijskim sredstvima. (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</p> <p><i>Veza: načelo Ekonomičnost – pokazatelj 10.1.2. Kontinuirano se prate svi financijski i računovodstveni poslovi.</i></p>	<p>3.3.1. Postoje procedure upravljanja financijama i različitim izvorima financiranja.</p> <p>3.3.2. Planiranje financijskih sredstava obavlja se pravodobno.</p> <p>3.3.3. Prati se i redovito izvještava o raspolaganju financijskim sredstvima.</p> <p>3.3.4. Omogućeno je praćenje troškova proizvodnje statističkih podataka.</p> <p>Uvid u troškove proizvodnje omogućuje uspješnije upravljanje resursima te procjenu opravdanosti i definiranje prioriteta.</p> <p><i>Veza: smjernica 11.1.1.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Financijsko upravljanje u tijelima državne uprave uređeno je strogim pravnim okvirom, a krovni akt je Zakon o proračunu. Na temelju Zakona o proračunu izrađuju se Financijski planovi i izvještaji koje DZS redovito objavljuje na svojim internetskim stranicama. ➤ Upravljanje EU-ovim fondovima i darovnicama provodi se po EU-im pravilima i u skladu s nacionalnim zakonskim okvirom. DZS ima ustrojenu zasebnu unutarnju jedinicu koja upravlja projektima financiranima iz EU-ovih fondova. ➤ DZS od 2024. provodi troškovno upravljanje s pomoću sustava EERV – uvedeno je praćenje troškova prema statističkim proizvodima i procesima uz primjenu modela GSBPM i GAMS0. To će omogućiti bolje upravljanje resursima i općenito sustavom.
<p>3.4. Nositelji službene statistike imaju adekvatnu informatičku infrastrukturu koja odgovara potrebama suvremene službene statistike te ima strateški pristup daljnjem razvoju u skladu s potrebama statističke proizvodnje. (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</p>	<p>3.4.1. Razvijen je Plan upravljanja IT resursima</p> <p>3.4.2. Redovito se prati upotreba IT resursa i izvještava o tome</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je donio Politiku sustava informacijske sigurnosti, koja je objavljena na njegovim internetskim stranicama. Njome se uspostavljaju smjernice za Sustav upravljanja informacijskom sigurnošću (engl. <i>Information Security Management System</i>; u nastavku teksta: ISMS). ➤ Integrirani statistički informacijski sustav (ISIS) - DZS je razvio vlastiti sustav za obradu statističkih istraživanja koji je u skladu s GSBPM-om. Sastoji se od CROMETA-e – Središnje baze metapodataka – i aplikacije Metadata Manager, koja je namijenjena korisnicima nadležnima za

NAČELO 3. Primjerenost resursa

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p><i>Veza: načelo Ekonomičnost – smjernice 10.1.3. Redovito se prati IT infrastruktura te se prema potrebi planiraju proširenja ili zamjene dotrajalih komponenti.</i></p> <p><i>10.2 Kontinuirano se razvija informacijsko-komunikacijski sustav radi unaprjeđenja statističkih procesa. (Pokazatelj 10.2 KoP-a)</i></p>		<p>sadržaj metapodataka, uključujući administratore cijele središnje baze metapodataka CROMETA pa sve do korisnika iz stručnih odjela za određene vrste metapodataka.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ U sklopu sustava ISIS koristi se i <i>Warehouse Browser</i>, koji omogućuje tabeliranje i pregledavanje podataka koji su opisani u središnjoj bazi metapodataka u aplikaciji <i>Survey Processor</i>. ➤ Generator (<i>Survey Processor</i>) jest aplikacija za obradu istraživanja, a dinamički je povezana sa središnjom bazom metapodataka i iz nje učitava informacije o statističkim istraživanjima, osobama koje izvode obradu, procesima koji su uključeni u obradu, podacima itd. Namijenjena je statističarima koji mogu samostalno obavljati određene faze obrade, ali i zaposlenicima IT-a koji rade na obradama. Za rad s njom treba imati potrebna prava koja uključuju pristup određenom skupu istraživanja te procesima obrade koji odgovaraju pojedinim fazama. ➤ Dio ovoga kompleksnog sustava jest i KLASUS, alat u kojem su sve klasifikacijske verzije pohranjene na jednome mjestu. Riječ je o alatu koji je usklađen s GSIM-om. ➤ Radi primjene jedinstvenih standarda uspostavljena je mrežna aplikacija za organizaciju i provođenje statističkih istraživanja koja su propisana GPP-om. ➤ DZS ima razvijenu intranetsku bazu podataka koja omogućuje dostupnost svih relevantnih informacija i pristup ISIS-u te drugim aplikacijama za rad. ➤ Zaposlenici DZS-a na raspolaganju imaju sve potrebne tehničke i IT resurse, uključujući podršku za hibridni rad. Redovito se prati stanje korisničkih računala i sistemskog okružja te se svake godine obnavlja i unaprjeđuje. ➤ Ustrojstvene jedinice DZS-a koriste se različitim softverskim rješenjima. ➤ DZS surađuje sa središnjim tijelom državne uprave nadležnim za poslove e-Hrvatske (Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije) u uspostavi Državne informacijske infrastrukture (DII), točnije Državne sabirnice (GSB, engl. <i>government service bus</i>), koja će omogućiti interoperabilnost sustava javne uprave. Cilj projekta je omogućiti pribavljanje podataka iz javnih registara po službenoj dužnosti, bez traženja istih podataka od pojedinaca/stranaka u postupku (Interoperabilnost sustava javne uprave - Državna sabirnica (GSB)).

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 3. Primjerenost resursa

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS planira razviti sveobuhvatnu strategiju razvoja svoje IT infrastrukture, koja uključuje potreban hardver, softver i infrastrukturu za potporu modernim analitičkim metodama i tehnikama, uključujući znanost o podacima i strojno učenje. Ova će strategija uključivati detaljnu procjenu trenutačne IT infrastrukture kako bi se prepoznale potrebe za nadogradnjom hardvera i softvera te tako omogućiti da integracija s državnim oblakom bude besprijekorna i učinkovita. (<i>mjera unaprjeđenja 5. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).
<p>3.5. Postoje opisi poslova i procedure rada. <i>(Pokazatelj 3.1. KoP-a)</i></p>	<p>3.5.1. Opisi poslova i procedura rada omogućuju kvalitetu sustava te brži i lakši prijenos znanja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS u opisima procesa primjenjuje GSBPM aplikativni model. Za lakše rukovanje pripremljene su interne upute na primjeru iz prakse. ➤ Sve IT aplikacije koje se koriste u radu imaju upute za korisnike.
<p>3.6. Nositelji službene statistike imaju uspostavljen sustav upravljanja rizicima. <i>(Pokazatelj 3.1. KoP-a)</i></p>	<p>3.6.1. Pravodobno se prepoznaju rizici i provode mjere za njihovo ublažavanje i sprječavanje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Upravljanje rizicima obvezno je za sva tijela u sustavu državne uprave, u skladu sa Zakonom o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (NN, br. 78/15. i 102/19.) kao cjelovit proces utvrđivanja, procjenjivanja i praćenja rizika u odnosu na poslovne ciljeve te poduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika. ➤ DZS je izradio i povodi Strategiju rizika DZS-a, a prema njoj Registar rizika na razini DZS-a te registre rizika ustrojstvenih jedinica nositelja službene statistike

NAČELO 4. Predanost kvaliteti

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>4.1. Politika kvalitete definirana je i dostupna javnosti. Stoga su kriteriji za kvalitetu statistike javno dostupni na internetskim stranicama nositelja. (Pokazatelj 4.1. KoP-a)</p> <p>Time se jača povjerenje javnosti u službenu statistiku, koja se razvija, proizvodi i diseminira u skladu s načelima kvalitete službene statistike kao što su relevantnost, točnost, pravodobnost i poštovanje rokova objavljivanja, usklađenost i usporedivost, dostupnost i jasnoća podataka.</p>	<p>4.1.1. Nositelji službene statistike na svojim stranicama imaju objavljen Kodeks prakse europske statistike te izjavu o pridržavanju toga Kodeksa.</p> <p>4.1.2. Nositelji službene statistike na svojim internetskim stranicama i u svojim objavama jasno komuniciraju važnost kvalitete u cijelom procesu statističke proizvodnje.</p> <p>4.1.3. Nositelji kontinuirano prate i promiču znanja o kvaliteti u statistici te ih ističu kao prioritet za uspješno funkcioniranje službene statistike u cjelini.</p> <p>4.1.4. Korisnicima se stavlja na raspolaganje popratna statistička dokumentacija koja uključuje metodološka objašnjenja i metapodatke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku primjenjuje model Potpunog upravljanja kvalitetom – PUK. ➤ Na internetskim stranicama DZS-a u rubrici Kvaliteta dostupne su sve relevantne informacije te se daje jasna slika upravljanja kvalitetom u statističkom sustavu Republike Hrvatske. ➤ Kvaliteta službene statistike jedan je od prioriteta nacionalnoga statističkog sustava, stoga je sastavni dio javno dostupnih dokumenata: <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o službenoj statistici - Potpuno upravljanje kvalitetom – PUK - Uputa za kvalitetu prema GSBPM-u – Generički model statističkog poslovnog procesa - Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske - Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske - Aktualni planovi objavljeni su na internetskim stranicama DZS-a – Strateški planovi i izvješća (gov.hr).
<p>4.2. Postoji jasna organizacijska struktura za upravljanje kvalitetom. (Pokazatelj 4.1. KoP-a)</p>	<p>4.2.1. Institucije s većim obuhvatom i brojem statističkih aktivnosti mogu imenovati ustrojstvenu jedinicu za kvalitetu, dok institucije s manjim obuhvatom statistike mogu imenovati osobu zaduženu za razvoj kvalitete.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku ima ustrojstvenu jedinicu za kvalitetu.
<p>4.3. Utvrđene su smjernice za primjenu kvalitete u postupcima statističke proizvodnje i dostupne su svim nositeljima službene statistike. (pokazatelj 4.1. KoP)</p>	<p>4.3.1. DZS za cijeli sustav službene statistike razvija smjernice za primjenu elemenata razvoja kvalitete s pomoću opisa faza procesa prema modelu GSBPM. Omogućen je pristup svim nositeljima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku primjenjuje model Potpunog upravljanja kvalitetom – PUK – od 2015. Cilj PUK-a jest stalno unaprjeđenje kvalitete statističkih proizvoda, usluga i procesa. ➤ DZS je pripremio standardiziranu dokumentaciju. ➤ DZS je objavio dokumentaciju o kvaliteti koja daje jasnu sliku upravljanja kvalitetom u statističkom sustavu Republike Hrvatske. ➤ DZS je izradio Upute za kvalitetu prema GSBPM-u: <ul style="list-style-type: none"> - Generički model statističkog poslovnog procesa - Upute za kvalitetu prema generičkom modelu GSBPM

NAČELO 4. Predanost kvaliteti		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> - Opis statističkih procesa prema generičkom modelu - Predložak za opis statističkih procesa prema generičkom modelu. <p>➤ Aplikativni modul GSBPM sadržava opise svih procesa i potprocesa za sva statistička istraživanja registrirana u GPP-u.</p>
<p>4.4. Postoje procedure za planiranje, praćenje i poboljšanje kvalitete statističkih procesa te se promiče kultura neprestanog unaprjeđenja. (Pokazatelj 4.2. KoP-a)</p>	<p>4.4.1. Procjena metoda i procesa za najvažnije statistike i pokazatelje provodi se redovito, a u nekim slučajevima uz sudjelovanje vanjskih stručnjaka.</p> <p>4.4.2. DZS teoretska i praktična znanja iz područja kvalitete razmjenjuje na nacionalnoj i međunarodnoj razini.</p> <p>4.4.3. DZS pruža metodološku podršku i savjetovanje za cijeli sustav službene statistike.</p> <p>4.4.4. Nositelji sustavno rade na prepoznavanju i razmjeni dobre statističke prakse.</p> <p>4.4.5. Nositelji kontinuirano rade na unaprjeđenjima kvalitete koristeći se različitim EU-ovim projektima.</p>	<p>➤ EU statističke konferencije iz područja kvalitete</p> <p>➤ Konferencija ESF projekta kvaliteta</p> <p>➤ Kvalitetni podaci Misija Državnog zavoda za statistiku</p> <p>➤ Na Eurostatovim radnim skupinama i radionicama redovito se razmjenjuju iskustva iz područja kvalitete. Isto načelo rada primijenjeno je i u Državnom zavodu za statistiku.</p> <p>➤ Za svako statističko područje u Godišnjemu provedbenom planu navedene su metodologije iz kojih DZS pruža kontinuiranu podršku.</p> <p>➤ Odbor za sustav službene statistike Republike Hrvatske jedno je od tijela u kojima se razmjenjuju dobre prakse.</p> <p>➤ Ministarstvo poljoprivrede – Uprava ribarstva – jedan je od primjera uhodane dobre prakse korištenja različitih fondova.</p>
<p>4.5. Kvaliteta rezultata redovito se nadzire te se o njoj izvještava u skladu s kriterijima kvalitete službene statistike. (Pokazatelj 4.3. KoP-a)</p>	<p>4.5.1. Izvještaji o kvaliteti statističkih proizvoda redovito se izrađuju i objavljuju za korisnike na internetskim stranicama nositelja.</p> <p>Izvještaji o kvaliteti svojevrsan su certifikat o kvaliteti statističkih proizvoda te ih se preporučuje promovirati radi jačanja kredibiliteta sustava. U izvještajima o kvaliteti navode se opisi kvalitete te numerički pokazatelji kvalitete za svaku pojedinu statistiku.</p> <p>4.5.2. Izvještaji o kvaliteti statističkih rezultata redovito se izrađuju i dostavljaju Eurostatu.</p>	<p>➤ DZS je ustrojio bazu kvalitete POMI te aplikaciju koja omogućuje prikupljanje podataka o kvaliteti. Kreirana je prema načelu da se jedanput unesena informacija u bazu i aplikaciju može koristiti višekratno, stoga se planira daljnje usavršavanje njezine funkcionalnosti. Baza POMI sadržava sva istraživanja iz GPP-a. Pristup bazi POMI imaju svi nositelji službene statistike. Baza POMI omogućuje generiranje izvještaja o kvaliteti prema strukturama ESMS, ESQRS i SIMS, asve u skladu Eurostatovim Priručnikom za izvještaje o kvaliteti i metapodacima Europskoga statističkog sustava. Baza POMI omogućuje i generiranje izvještaja o kvaliteti za objavljivanje na internetskim stranicama po statističkim područjima i isporuku podataka u Eurostatov <i>ESS Metadata Handler</i>.</p> <p>➤ Izvještaji o kvaliteti za statistička istraživanja propisana GPP-om generiraju se iz baze kvalitete POMI i javno se objavljuju na internetskim stranicama DZS-a u području "Kvaliteta" – Izvještaji o kvaliteti prema statističkim područjima (gov.hr).</p>

NAČELO 4. Predanost kvaliteti

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<p>Struktura izvještaja o kvaliteti u skladu je sa zahtjevima proizvođača i korisnika statistika.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku pripremio je i izradio priručnike za izvještavanje o kvaliteti te ih objavio na internetskim stranicama: <ul style="list-style-type: none"> - Priručnik za izvještaje o kvaliteti i metapodacima ESS-a - Priručnik za izračun pokazatelja kvalitete. ➤ Stručna služba za kvalitetu DZS-a, u suradnji s drugim ustrojstvenim jedinicama koje su zadužene za proizvodnju statističkih podataka, primjenjuje model za upravljanje kvalitetom koji je usmjeren na kvalitetu statističkih proizvoda i optimizaciju statističkih procesa. Stručna služba za kvalitetu pruža podršku svim nositeljima u izradi izvještaja o kvaliteti.
<p>4.6. Provodi se redovito i temeljito revidiranje najvažnijih statističkih rezultata. (Pokazatelj 4.4. KoP-a)</p> <p>Nove informacije (novi podaci) dovode do mogućnosti revizije statistika tako da objektivnije prikazuju promjene u društvu. Stoga je katkad nužno pristupiti reviziji statističkih podataka. Revizijske postupke potrebno je pripremiti, organizirati i primijeniti na transparentan način kako bi se zadržalo povjerenje korisnika u službenu statistiku. Revizije se provode prema standardiziranim, dobro utvrđenim i objavljenim pravilima.</p>	<p>4.6.1. Postoje smjernice za reviziju objavljenih statistika.</p> <p>4.6.2. Procjena metoda i procesa za najvažnije statistike i pokazatelje provodi se redovito, a u nekim slučajevima uz sudjelovanje vanjskih stručnjaka.</p> <p>4.6.3. Korisnicima se objašnjavaju metodološka poboljšanja koja dovode do revizija.</p> <p>4.6.4. Revizije se analiziraju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opća revizijska politika DZS-a, pdf., koja se odnosi na sva statistička područja, na transparentan i sveobuhvatan način opisuje postupke revizije kojima se dodatno unaprjeđuju točnost i pouzdanost podataka te povećava povjerenje u službenu statistiku. U DZS-u se izrađuju i posebne revizijske politike za pojedina statistička područja (npr. Revizijska politika za područje statistike nacionalnih računa i državnih financija / statistike prekomjernoga proračunskog manjka). ➤ Revizija ekonomskih klasifikacija dobar je primjer upoznavanja korisnika sa svim fazama revizije na internetskim stranicama DZS-a i ostalim medijima. ➤ Revizije međunarodnih statističkih klasifikacija uključuju cjelovit pregled potreba korisnika te konceptualne osnove i korisničke alate koji se odnose na razvoj, izradu i primjenu klasifikacija. ➤ HNB je donio i provodi Revizijsku politiku Sektora statistike za HNB. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <p>Donošenje opće revizijske politike u hrvatskome statističkom sustavu radi ujednačavanja pristupa.</p>

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>5.1. Statistička povjerljivost zajamčena je zakonom. (Pokazatelji 5.1. i 5.3. KoP-a)</p> <p>Zaštita osobnih podataka od zlouporabe ključna je za uspostavljanje povjerenja i fizičkih i pravnih osoba. Štoviše, to je preduvjet za pristup podacima i njihovu upotrebu na dugi rok, čime se stvaraju preduvjeti za postizanje visoke razine kvalitete u pripremi i izradi statistika.</p>	<p>5.1.1. U skladu s odredbom članka 20. stavka 4. Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici i odredbom članka 71. Zakona o službenoj statistici, nositelji poduzimaju sve potrebne regulatorne, administrativne, tehničke i organizacijske mjere kako bi se omogućila fizička i logička zaštita povjerljivih podataka.</p> <p>5.1.2. Zakonom su propisane kazne za svaku svjesnu povredu statističke povjerljivosti.</p> <p>5.1.3. Nositelji redovito i na više načina informiraju različite dionike i javnost o važnosti provođenja zaštite povjerljivih podataka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ZOS jasno određuje pravila u vezi sa statističkom povjerljivošću (članci 63. – 72.) te prekršajne odredbe u slučaju njihova kršenja (članci 74. – 78.). ➤ Osobne podatke prikupljene radi proizvodnje službene statistike DZS obrađuje radi izvršavanja službenih ovlasti na temelju Zakona o službenoj statistici te u skladu s Općom uredbom o zaštiti osobnih podataka – GDPR. ➤ Statistička povjerljivost u DZS-u dodatno se osnažuje sljedećim dokumentima: <ul style="list-style-type: none"> - Politika povjerljivosti DZS-a - Naputak o načinu zaštite povjerljivih statističkih podataka u Državnom zavodu za statistiku (NN, br. 78/21.) određuje način organizacije fizičke i tehničke zaštite prostorija i opreme koja se koristi za pohranu povjerljivih statističkih podataka. Naputak se provodi u cijelosti. - Naputak o pravilima i metodama zaštite pri diseminaciji službenih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku (NN, br. 78/21.) - Pravilnik o pristupu povjerljivim podacima Državnog zavoda za statistiku unutar sustava službene statistike (NN, br. 59/21.) - Pravilnik o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe (NN, br. 5/23.) - Uvjeti i način pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe ➤ Objave na internetskim stranicama DZS-a: <ul style="list-style-type: none"> - Državni zavod za statistiku – Kako štitimo vaše podatke? - Prikupljanje podataka za statističke svrhe ➤ Statistička povjerljivost u HNB-u provodi se u skladu sa: <ul style="list-style-type: none"> - Pravilnikom o zaštiti osobnih podataka u HNB-u - Pravilnikom o postupanju s povjerljivim podacima u HNB-u.

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>5.2. Zaposlenici se pri zapošljavanju potpisom obvezuju na povjerljivo postupanje s podacima. (Pokazatelj 5.2. KoP-a)</p>	<p>5.2.1. Zaposlenici koji rade s povjerljivim statističkim podacima dužni su potpisati Izjavu o statističkoj povjerljivosti pod materijalnom i kaznenom odgovornošću.</p> <p>5.2.2. Sve osobe ovlaštene za obavljanje pojedinih poslova službene statistike potpisuju izjavu kojom se obvezuju na čuvanje povjerljivosti i zaštitu statističkih podataka.</p> <p>5.2.3. Izjavu o povjerljivosti i zaštiti statističkih podataka obvezni su potpisati svi anketari koji imaju ugovorni odnos s nositeljem službene statistike i sve pravne osobe koje su zasnovale ugovorni odnos na temelju provedenog postupka nabave, a imaju pristup podacima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zaposlenici DZS-a prihvaćaju obvezu službene tajne i pri zapošljavanju u državnoj službi upoznati su s potencijalnim posljedicama povrede službene tajne. ➤ Svaki državni službenik obavezan je položiti državni ispit, što je i propisano člankom 99. Zakona o državnim službenicima (NN, br. 155/23. i 85/24.). ➤ Pristup statističkim podacima prikupljenima za potrebe pojedine statističke aktivnosti prije njihova službenog objavljivanja imaju isključivo zaposlenici DZS-a, i to isključivo u opsegu i za potrebe one faze rada za koju su zaduženi. ➤ Zaposlenici DZS-a potpisuju izjavu da razumiju da su statistički podaci o fizičkim ili pravnim osobama, ako se mogu izravno ili neizravno povezati s fizičkom ili pravnom osobom, statistički povjerljivi i smatraju se službenom tajnom. <p>Izjavom se izričito obvezuju da će navedenim statističkim podacima upravljati u skladu s odredbama Zakona o službenoj statistici i drugim pravnim aktima donesenima na temelju tog Zakona, kojima se uređuju povjerljivost i način zaštite statističkih podataka, te ih čuvati kao službenu tajnu. Te podatke koristit će isključivo za potrebe službene statistike i neće ih koristiti za vlastite potrebe niti za potrebe bilo koje treće strane te će se ove obveze pridržavati i nakon prestanka radnog odnosa ili rada u Državnom zavodu za statistiku.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ U HZJZ-u zaposlenici potpisuju Izjavu o povjerljivosti.
<p>5.3. Propisane su smjernice i upute zaposlenicima za zaštitu statističke povjerljivosti u svim statističkim procesima. Politika povjerljivosti dostupna je javnosti. (Pokazatelj 5.4. KoP-a)</p>	<p>5.3.1. Politika statističke povjerljivosti javno je dostupna. Određuje načela i obveze usmjerene na statističku povjerljivost, koja jača povjerenje ispitanika, šire javnosti i drugih dionika.</p> <p>5.3.2. Definirani su interni protokoli o postupanju.</p> <p>5.3.3. Prate se i nadziru svi pristupi povjerljivim podacima u statističkim bazama podataka.</p> <p>5.3.4. Glavni nositelj službene statistike ima odgovarajuću organizacijsku strukturu koja jamči povjerljivost i zaštitu podataka. Namjena te strukture jest davati smjernice,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Objavljena je Politika povjerljivosti (gov.hr). ➤ Naputak o pravilima i metodama zaštite pri diseminaciji službenih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku (NN, br. 78/21.) dostupan je svim zaposlenicima i korisnicima DZS-a te je objavljen na internetskim stranicama DZS-a. ➤ Pravilnik o pristupu povjerljivim podacima Državnog zavoda za statistiku unutar sustava službene statistike ➤ Interne smjernice za zaštitu tabelarnih i mikropodataka ➤ DZS ima ustrojenu jedinicu odgovornu za koordinaciju aktivnosti iz područja statističke povjerljivosti i pristupa povjerljivim statističkim podacima te upravljanje radom Odbora za statističku povjerljivost.

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>preporučivati odgovarajuće metodologije i periodično preispitivati metode koje se primjenjuju za statističku povjerljivost i zaštitu podataka u svim statističkim procesima.</p> <p>5.3.5. Ispitanici s kojima se stupa u kontakt u tijeku bilo koje vrste prikupljanja podataka sustavno se obavještavaju da se nositelji službene statistike u potpunosti obvezuju na zaštitu podataka i statističku povjerljivost, da se podaci koriste samo za statističke svrhe i da se pojedinačni podaci ne otkrivaju ni pod kojim okolnostima.</p> <p>5.3.6. Prikupljeni podaci ne smiju se ni koristiti ni prosljeđivati drugim osobama ili tijelima radi utvrđivanja prava i obveza izvještajnih jedinica (kao što su upravne, pravne ili porezne svrhe) ili za provjeru izvještajnih jedinica.</p> <p>5.3.7. Postavljena je jasna razlika između podataka koji su prikupljeni i obrađeni za statističke svrhe i podataka koji se koriste za druge svrhe, npr. administrativni podaci.</p> <p>5.3.8. Prikupljeni podaci o fizičkim i pravnim osobama koriste se isključivo za statističke svrhe i iskazuju u zbirnom obliku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Odbor za statističku povjerljivost DZS-a savjetodavno je tijelo koje daje smjernice u području statističke zaštite podataka u slučajevima kada nije moguće primijeniti opća pravila kako bi se jamčila statistička povjerljivost. Također je odgovoran za odobravanje pristupa povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe. ➤ Ustrojstvena jedinica DZS-a odgovorna za uzorkovanje, statističke metode i analize u suradnji s drugim organizacijskim jedinicama DZS-a odgovorna je za utvrđivanje metodologija zaštite povjerljivih statističkih podataka i zaštite podataka (agregirani podaci ili mikropodaci). Zaposlenici navedene ustrojstvene jedinice redovito se educiraju iz područja statističke zaštite podataka sudjelovanjem na seminarima i relevantnim radionicama i sastancima te samoobrazovanjem. ➤ DZS je imenovao službenika za zaštitu osobnih podataka. Njegovi kontakti javno su dostupni korisnicima na internetskim stranicama DZS-a. ➤ Informativni letci DZS-a: <ul style="list-style-type: none"> - letak - Informacije vezane za obradu i zaštitu podataka prikupljenih za statističke svrhe - Prikupljanje podataka za statističke svrhe. ➤ U skladu s člankom 44. ZOS-a, ispitanici se prije prikupljanja podataka najavim pismom obavješćuju da se DZS obvezuje na statističku povjerljivost, zaštitu podataka i isključivu upotrebu podataka za statističke svrhe. Takva je izjava uključena u svaki upitnik. Osim toga, informacije o obradi i zaštiti podataka prikupljenih za statističke svrhe dostupne su svim korisnicima (uključujući ispitanike) na internetskim stranicama DZS-a. ➤ Na internetskim stranicama DZS-a, u rubrici Anketna istraživanja, svim korisnicima dostupne su dodatne informacije o anketnim istraživanjima koja provodi DZS u kojima se podaci prikupljaju od pojedinaca i kućanstava, uključujući informacije o statističkoj povjerljivosti. ➤ DZS dugoročno njeguje kulturu očuvanja statističke povjerljivosti. Ona se među osobljem kontinuirano osvještava, a u slučaju upita vanjskih dionika, svaki put ističe poštivanje tog načela te postavljanje granica dostupnih podataka. ➤ DZS vodi Registar poslovnih subjekata, koji je ujedno jedan od ključnih javnih registara te administrativni izvor podataka za statističke svrhe.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zasebno je za statističke svrhe uspostavljen Statistički poslovni registar, koji nije dostupan vanjskim korisnicima. Postavljena je jasna granica među navedenim registrima te se oni provode u različitim ustrojstvenim jedinicama DZS-a. ➤ DZS ima jasno definiranu politiku u kojoj je razgraničeno koji se podaci mogu koristiti javno, a koji se mogu koristiti samo za statističke svrhe. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja</i></p> <p>DZS će izraditi Interne smjernice o metodološkoj podršci. Namijenjene su za cijeli hrvatski statistički sustav. Riječ je o uputama statističarima da znaju kada treba konzultirati metodologa (<i>mjera unaprjeđenja 14. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).</p>
<p>5.4. Poduzete su mjere opreza za informacijsku sigurnost podataka i onemogućavanje povrede povjerljivosti podataka. (Pokazatelj 5.5. KoP-a)</p>	<p>5.4.1. Provodi se mjere/politika informacijske sigurnosti</p> <p>5.4.2. Jamče se sigurni procesi i mjere informacijske sigurnosti te njihova provjera.</p> <p>5.4.3. Jamči se sigurno pohranjivanje podataka i sprječava se pristup neovlaštenim osobama, što se redovito nadzire.</p> <p>5.4.4. Svaki nositelj imenuje službenika za informacijsku sigurnost koji nadzire i koordinira provedbu sigurnosnih mjera, surađuje s vlasnicima informacija te promovira obuku o sigurnosnim pitanjima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je donio i provodi Politiku sustava informacijske sigurnosti, pdf., te Smjernice za Sustav upravljanja informacijskom sigurnošću (engl. <i>Information Security Management System</i>; u nastavku teksta: ISMS). Njihov je cilj omogućiti cjelovitost, dostupnost te povjerljivost informacijskih i komunikacijskih sustava DZS-a. ➤ Na intranetu DZS-a zaposlenicima su dostupne sve informacije i upute o informacijskoj sigurnosti: Informacijska sigurnost, Upravljanje informacijskim i komunikacijskim sustavima, Politika kontrole pristupa informacijskom sustavu i dr. Redovito se održavaju i interne edukacije iz područja informacijske sigurnosti.
<p>5.5. Pristup povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe uređen je strogim protokolima. (Pokazatelj 5.6. KoP-a)</p>	<p>5.5.1. Pristup povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe reguliran je zakonskim, fizičkim, tehničkim i organizacijskim mjerama koje su usmjerene na sprječavanje neovlaštenog pristupa podacima.</p> <p>5.5.2. Definirana su jasna pravila pristupa povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Člankom 68. ZOS-a iznimno se utvrđuje pristup povjerljivim statističkim podacima koji omogućuju samo neizravnu identifikaciju statističke jedinice za provedbu statističkih analiza isključivo za znanstvene svrhe, o čemu se sklapa ugovor na temelju kojeg se korisnik obvezuje da će povjerljive statističke podatke koristiti samo za svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće dati na uvid i korištenje neovlaštenim osobama te da će ih nakon uporabe uništiti. Informacije o uvjetima i načinima pristupa povjerljivim statističkim podacima i njihovu korištenju za znanstvene svrhe javno su dostupne na internetskim stranicama DZS-a.

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>5.5.3. Određeno je stručno osoblje koje odlučuje o opravdanosti zahtjeva za pristup povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe.</p> <p>5.5.4. Pristup povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe zbiva se u sigurnom okružju.</p> <p>5.5.5. Korisnici povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe potpisuju ugovor o korištenju povjerljivih statističkih podataka koji sadržava izjave o povjerljivosti svakoga korisnika te odredbe kojima se štiti povjerljivost statističkih podataka koji se daju na korištenje.</p> <p>5.5.6. Na snazi su postupci koji sprječavaju kršenje statističke povjerljivosti. Svi rezultati statističkih analiza nastalih u sigurnom okružju provjeravaju se sa stajališta statističke povjerljivosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku omogućuje znanstvenicima i znanstvenim organizacijama pristup statističkim podacima za svrhu provođenja znanstvenoistraživačkih aktivnosti. Pristup podacima uređen je u skladu sa: <ul style="list-style-type: none"> - odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe - pravilima i internim procedurama kojima je svrha primjena načela statističke povjerljivosti. ➤ Na internetskim stranicama DZS-a transparentno su objavljeni uvjeti i pravila pristupa: <ul style="list-style-type: none"> - Podaci za znanstvene svrhe (gov.hr) - Uvjeti i način pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe. ➤ DZS je osnovao Odbor za statističku povjerljivost kao savjetodavno tijelo koje daje smjernice u području statističke zaštite podataka u slučajevima kada nije moguće primijeniti opća pravila zaštite, kako bi se omogućila statistička povjerljivost. Također je odgovoran za odobravanje pristupa povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe. ➤ Istraživački subjekti sklapaju ugovorni odnos o korištenju povjerljivih statističkih podataka za svrhu obavljanja znanstvenoistraživačke djelatnosti. Sastavni dio ugovora jest Izjava o povjerljivosti, koju potpisuju svi istraživači koji imaju pravo korištenja povjerljivih statističkih podataka. ➤ DZS istraživačkim subjektima omogućuje pristup povjerljivim statističkim podacima u sigurnoj sobi i „na daljinu“. ➤ Na internetskim stranicama DZS-a dostupni su obrasci: <ul style="list-style-type: none"> - Zahtjev za korištenje povjerljivih podataka za znanstvene svrhe - Izjava o povjerljivosti istraživača koji ima pristup povjerljivim statističkim podacima. ➤ Interni dokumenti DZS-a u postupcima rješavanja zahtjeva za korištenje povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe: <ul style="list-style-type: none"> - Interna procedura za rješavanje zahtjeva za korištenje povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe (dostupno na intranetu DZS-a) - Odluka o imenovanju članova Odbora za statističku povjerljivost

NAČELO 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> - Smjernice za zaštitu tabelarnih podataka - Smjernice za zaštitu mikropodataka - Smjernice za provjeru rezultata znanstvenih istraživanja provedenih na povjerljivim podacima u sigurnom okružju - Obrazac za provjeru izlaza - Upute za rad s povjerljivim podacima u sigurnoj sobi / daljinskim pristupom (za znanstvenike kojima je odobren pristup). ➤ Informacijsko-sigurnosna infrastruktura DZS-a za rad istraživačkih subjekata „na daljinu“: DZS je uspostavio digitalnu platformu koja omogućuje otvaranje i dodjelu virtualnih radnih prostora koji uključuju odabrane aplikacije, bez žrtvovanja sigurnosti i kontrole. Tako se olakšava, poboljšava i dodatno osigurava pristup znanstvenika povjerljivim podacima i rad s njima. Sustav je usklađen s odredbama Politike informacijske sigurnosti. ➤ Zaposlenici se redovito educiraju iz područja statističke zaštite podataka sudjelovanjem na seminarima, relevantnim radionicama i sastancima te samoobrazovanjem. ➤ HNB je objavio Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka Hrvatske narodne banke za znanstvene svrhe (gov.hr).

NAČELO 6. Nepristranost i objektivnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>6.1. Objavljuju se isključivo statistički podaci s jasnom porukom da je riječ o određenoj statističkoj pojavi, odnosno da ni politika ni interesne skupine nemaju utjecaj na objavljivanje službenih statistika. (Pokazatelj 6.1. KoP-a)</p> <p>Odvajanjem objavljivanja statističkih podataka od političkih analiza, procjena i izjava jačaju se načela pravodobnosti i poštivanja rokova objavljivanja te načela dostupnosti i jasnoće podataka.</p> <p>Statistički podaci sastavljaju se na objektivnoj osnovi temeljenoj na statističkim pravilima.</p> <p><i>Veza: smjernica 1.6. Neovisnost i nepristranost statističkog sustava ogleda se u statističkim objavama. (Pokazatelj 1.6. KoP-a)</i></p>	<p>6.1.1. Korisnici jasno razlikuju statističke medije objavljivanja od nestručnih tumačenja statistike.</p> <p>6.1.2. Komentari koji prate statističke podatke temelje se na statističkim, a ne na političkim procjenama.</p> <p>6.1.3. Statistički mediji objavljivanja ne sadržavaju političke najave, političko tumačenje podataka o statističkim pojavama ili političke akcijske planove.</p> <p>Postoje smjernice za omogućivanje nepristranosti i objektivnosti statističkih tijela s kojima je osoblje upoznato i koje su javno dostupne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budući da Kalendar objavljivanja statističkih podataka daje precizan pregled podataka koje će DZS objaviti za cijelu statističku godinu, odnosno godinu dana unaprijed, razvidno je da svako objavljivanje ovisi isključivo o DZS-u. ➤ Statistički se podaci nikad ne objavljuju u vezi s bilo kojom politikom ili političkom izjavom. ➤ DZS je objavio Smjernice za kvalitetu i javno su dostupne u sklopu Sustava upravljanja kvalitetom. ➤ Primjer: Priopćenja DZS-a (Web Državni zavod za statistiku)
<p>6.2. Javnosti su dostupne informacije o izvorima podataka i metodologiji. (Pokazatelji 6.2. i 6.4. KoP-a)</p> <p>Za upotrebu statistike vrlo važno može biti poznavanje izvora podataka koji mogu poboljšati razinu pouzdanosti i kvalitete.</p> <p><i>Veza: NAČELO 15 Dostupnost i jasnoća</i></p>	<p>6.2.1. Odabrani izvori podataka i statističke metode jasno su navedeni u metodološkim uputama te izvještajima o kvaliteti ili metapodacima.</p> <p>Uz sve statističke rezultate daju se relevantni metapodaci i metodološke napomene (usredotočene na izvore podataka, metode i postupke), u skladu sa standardima ESS-a koji su na snazi.</p> <p>6.2.2. Izbor izvora podataka i statističkih metoda te odluka o diseminaciji statističkih podataka određeni su statističkim pravilima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ U DZS-u se u svakom ciklusu istraživanja ponovo razmatraju izvori imajući na umu potencijalne nove administrativne izvore podataka, radi postizanja obvezatnih rezultata i povećanja isplativosti. Odgovarajući postupci opisani su u metodološkim objašnjenima objavljenima uz svaki statistički rezultat. Ona sadržavaju informacije o izvorima iz kojih se podaci prikupljaju i statističkim metodama kojima se podaci obrađuju. ➤ Godišnji provedbeni plan sadržava jasan opis izvora za pojedino istraživanje. ➤ DZS objavljuje Metodološke upute. One sadržavaju informacije o izvorima i metodama prikupljanja podataka, obuhvatu i definicijama te drugim elementima u vezi sa statističkim istraživanjima. Namijenjene su svima koji provode statistička istraživanja i korisnicima statističkih podataka radi njihova boljeg razumijevanja. Metodološke upute objavljuju se povremeno, pri većim promjenama u metodologiji pojedinih statističkih istraživanja ili nakon uvođenja novih istraživanja, nomenklatura, klasifikacija, standarda, revizija, obrazaca i sličnoga. ➤ DZS je pripremio interne Metodološke upute za popunjavanje izvještaja o kvaliteti: Upute o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa – GSBPM – koje su dostupne svim nositeljima službene statistike.

NAČELO 6. Nepristranost i objektivnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS objavljuje izvore podataka u sljedećim publikacijama: <ul style="list-style-type: none"> - Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske (GPP) - metodološke upute objavljene na internetu - metodologija u statističkim medijima objavljivanja - Izveštavanje o kvaliteti - javno objavljeni popis sporazuma sklopljenih s administrativnim izvorima podataka (Sporazumi sklopljeni s posjednicima administrativnih izvora podataka).
<p>6.3. Pogreške pronađene u objavljenim statistikama ispravljaju se i objavljuju u najkraćem mogućem roku. (Pokazatelj 6.3. KoP-a)</p> <p>Pogreške se mogu dogoditi, a kada se to dogodi, vrlo je bitno to objaviti, ispraviti i dokumentirati. Time se održava povjerenje u statistiku i statistički integritet.</p>	<p>6.3.1. Kada se u objavljenim statističkim podacima otkriju pogreške, one se ispravljaju i najavljuju.</p> <p>6.3.2. Za objavljene statističke podatke postoji interna uputa za postupanje u slučajevima objavljivanja pogrešaka.</p> <p>6.3.3. Znatne pogreške odmah se objavljuju na za to predviđenome mjestu na internetskim stranicama s procjenom kada će ispravljene statistike biti dostupne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ako se u objavljenim statističkim podacima DZS-a otkriju pogreške, ispravci se objavljuju u najkraćem mogućem roku, a informacije o pogreškama objavljuju se na internetskim stranicama DZS-a, na kojima se objavljuju i ispravci. ➤ Politika diseminacije (Disemination policy – en), jasno upućuje na načine i vrste ispravaka pogrešaka u medijima objavljivanja. ➤ Postupci ispravljanja pogrešaka opisani su u Uputama za uobličavanje i ujednačavanje publikacija (<i>Styleguide</i>) i Politici diseminacije. Zaposlenici DZS-a upoznati su s uputama i one su interno dostupne.
<p>6.4. Unaprijed se najavljuju veće revizije i metodološke promjene. (Pokazatelj 6.6. KoP-a)</p>	<p>6.4.1. Nositelji službene statistike najavljuju velike revizije služeći se različitim kanalima – internetskim stranicama, dopisom korisnicima, sastancima i sl.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ U skladu s Općom revizijskom politikom DZS-a, sve veće revizije i metodološke promjene najavljuju se. ➤ Revizijska politika DZS-a temelji se na načelima Kodeksa prakse europske statistike i primjenjuje se na sva statistička područja DZS-a te opisuje postupke revizije na transparentan i razumljiv način kako bi se dodatno poboljšala kvaliteta statističkih podataka. Korisnici moraju biti obaviješteni o provedenoj reviziji kako bi se povećalo povjerenje u službenu statistiku. ➤ DZS razlikuje sljedeće vrste revizije: planirane i neplanirane revizije podataka. Planirane revizije podataka uključuju redovite revizije i velike revizije. ➤ Politika revizije pojedinih statističkih područja opisana je u relevantnim izvještajima o kvaliteti statističkih istraživanja i temelji se na Općoj revizijskoj politici te mora biti u skladu s njezinim osnovnim načelima.

NAČELO 6. Nepristranost i objektivnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kako bi se zadržalo povjerenje u službene statističke podatke, revizije podataka, kad god je to moguće, trebalo bi pravodobno i transparentno objaviti i predstaviti korisnicima. Stoga se velike revizije podataka unaprijed najavljuju skupinama korisnika za određena statistička područja, Statističkom savjetu Republike Hrvatske i Odboru za sustav službene statistike Republike Hrvatske. O revizijama podataka pojedinih statističkih područja korisnici se obavještavaju na internetskim stranicama DZS-a, u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. ➤ DZS je pri reviziji NKD 2025. proveo široke konzultacije i najave korisnicima i ostalim dionicima: <ul style="list-style-type: none"> - Obavijesti i najave na internetskim stranicama: <ul style="list-style-type: none"> Revizija međunarodnih statističkih klasifikacija te posljedično nacionalne klasifikacije djelatnosti Revizije međunarodnih statističkih ekonomskih klasifikacija (gov.hr) Revizija klasifikacije NACE (gov.hr) - savjetovanje sa zainteresiranom javnošću: Savjetovanje s javnošću o Prijedlogu odluke o NKD-u 2025. (gov.hr) - obavještavanje različitih dionika – Odbor, Statistički savjet - dopisi institucijama radi daljnjeg informiranja širega kruga korisnika - stručni časopis RRIIF.
<p>6.5. Nositelji službene statistike neovisno donose odluke o vremenu i sadržaju statističkih objava radi pružanja cjelovitih i pravodobnih statističkih informacija. (Pokazatelji 6.5. i 6.7 KoP-a)</p>	<p>6.5.1. Nositelji samostalno odlučuju o vremenu i sadržaju statističkih objava.</p> <p>6.5.2. Unaprijed su poznati datum i vrijeme objavljivanja statističkih podataka – postoje Kalendar objavljivanja statističkih podataka i Program publiciranja, koji sadržavaju rokove objavljivanja statističkih podataka.</p> <p>Time se postiže da se datumi objavljivanja statističkih podataka ne mogu prilagoditi politički pogodnu trenutku.</p> <p>Iz istog se razloga korisnicima objašnjavaju razlozi koji su prouzročili potencijalno odstupanje od rokova najavljenih u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ U skladu s Politikom diseminacije, statistički podaci DZS-a dostupni su istodobno i na jednak način svim korisnicima, a rokovi objavljivanja unaprijed se najavljuju u Kalendaru objavljivanja i Programu publiciranja. ➤ Kalendar objavljivanja statističkih podataka dostupan je na internetskim stranicama DZS-a te pruža precizan pregled planiranih datuma objavljivanja svih statističkih podataka koje DZS planira objaviti za cijelu statističku godinu (https://dzs.gov.hr/objavljivanje/330). Objavljuje se tri mjeseca prije datuma objavljivanja prvih statističkih podataka u idućoj kalendarskoj godini i, primjerice za 2025., sadržava pregled izdanja planiranih za 2025. te do kraja svibnja 2026., ovisno o završetku obrade pojedinoga statističkog istraživanja i o mogućnostima izrade pojedine vrste publikacija. ➤ Svi statistički podaci dostupni su na internetskim stranicama DZS-a te su objavljeni u skladu s rokovima najavljenima u Programu publiciranja i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka u 11 sati.

NAČELO 6. Nepristranost i objektivnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>6.5.3. Točnost statističkih objava prati se i dokumentira.</p> <p>6.5.4. Kalendar objavljivanja statističkih podataka povremeno se ažurira i sadržava sve planirane statističke podatke za tekuću godinu.</p> <p>6.5.5. Svako odstupanje od najavljenih rokova objavljivanja statističkih podataka pravodobno se najavljuje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Svako odstupanje od najavljenih rokova objavljivanja najavljuje se najmanje tri radna dana prije datuma objavljivanja na internetskim stranicama DZS-a uz objašnjenje razloga odstupanja. ➤ Kalendar izvještavanja o kvaliteti daje pregled izvještaja prema statističkim područjima koja su pripremljena za područje kvalitete na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku. Svaki izvještaj o kvaliteti, prema ESS-ovoj propisanoj strukturi izvještavanja, korisniku pruža popratne tekstualne opise te odgovarajuće brojčane pokazatelje i dodatne informacije o kvaliteti statističkih proizvoda i usluga. ➤ Anketna istraživanja: korisnicima su dostupne informacije o anketnim istraživanjima u kojima DZS prikuplja podatke od pojedinaca i kućanstava. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Na internetskim stranicama DZS omogućit će se pristup objavama statističkih podataka drugih nositelja službene statistike (<i>mjera unaprjeđenja 5. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).
<p>6.6. Svi korisnici imaju jednak i istodoban pristup statističkim objavama. (<i>Pokazatelj 6.5. i 6.7. KoP-a</i>)</p> <p>Jednak pristup statističkim podacima za sve korisnike ključan je za osiguravanje nepristranosti</p>	<p>6.6.1. Nema povlaštenog pristupa prije objavljivanja statističkih podataka. Svi korisnici istodobno imaju jednak pristup statističkim podacima.</p> <p>6.6.2. Službena statistika transparentno se razvija, proizvodi i diseminira kako bi se svim korisnicima pristupilo na isti način.</p> <p>6.6.3. Svaki privilegirani pristup vanjskoga korisnika neobjavljenim podacima ograničen je, obrazložen, kontroliran i objavljen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Statistički podaci dostupni su istodobno i na jednak način svim korisnicima te se objavljuju točno u 11 sati prema unaprijed najavljenim rokovima objavljivanja.
<p>6.7. Statističke objave i izjave koje se daju na konferencijama za medije objektivne su i nepristrane. (<i>Pokazatelj 6.8. KoP-a</i>)</p>	<p>6.7.1. Komentari koji prate statističke podatke temelje se na statističkim, a ne na političkim procjenama.</p> <p>6.7.2. Statistički mediji objavljivanja ne sadržavaju političke najave, političko tumačenje podataka o statističkim pojavama ili političke akcijske planove.</p> <p>6.7.3. Korisnici jasno razlikuju statističke medije objavljivanja od nestručnih tumačenja statistike.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Primjer: Priopćenja DZS-a (Web Državni zavod za statistiku (dzs.hr))

Smjernice za statističke procese

Europski i drugi međunarodni standardi, smjernice i dobre prakse potpuno se poštuju u statističkim procesima koje nositelji službene statistike u Republici Hrvatskoj koriste pri razvoju, proizvodnji i diseminaciji službene statistike, a istodobno se teži inovacijama. Vjerodostojnost statistika povećava se zahvaljujući ugledu stečenu dobrim upravljanjem i učinkovitošću. Odgovarajuća načela su dobra metodologija, prikladni statistički postupci, umjerena opterećenost izvještajnih jedinica i troškovna učinkovitost.

NAČELO 7. Dobra metodologija

Dobra metodologija temelj je kvalitetne statistike. Za to su nužni odgovarajući alati i postupci te stručnost.

NAČELO 8. Prikladni statistički postupci

Prikladni statistički postupci, primijenjeni u svim statističkim procesima, temelj su kvalitetnih statističkih podataka.

NAČELO 9. Umjereno opterećenje izvještajnih jedinica

Opterećenje izvještajnih jedinica razmjerno je potrebama korisnika. Nema pretjeranog opterećenja izvještajnih jedinica. Nositelji službene statistike u Republici Hrvatskoj prate opterećenost izvještajnih jedinica i postavljaju ciljeve za njegovo postupno smanjenje.

NAČELO 10. Ekonomičnost

Resursima se raspolaže učinkovito.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 7. Dobra metodologija			
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI	
<p>7.1. Sveobuhvatni okvir za statističke metode u skladu je s europskim i drugim relevantnim međunarodnim standardima, smjernicama i dobrom praksom. (pokazatelj 7.1. KoP)</p>	<p>7.1.1. Statistika se proizvodi primjenjujući europske i međunarodne metodološke standarde.</p> <p>Nositelji službene statistike pridržavaju se propisa, metodologija, standarda i klasifikacija navedenih u Eurostatovu statističkom priručniku (<i>Statistical Requirements Compendium</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske (PSA) strukturiran je po statističkim područjima navedenima u <i>Compendiumu</i>. ➤ GPP se donosi za svaku godinu provedbe Programa. 	
<p>7.2. Postoje procedure koje jamče dosljednu primjenu standardnih pojmova, definicija, klasifikacija i drugih standarda unutar statističkog tijela. (Pokazatelji 7.2. i 7.4. KoP-a)</p> <p>Kvaliteta statistike ovisi o metodama i procesima u proizvodnom procesu.</p> <p>Vjerodostojnost statistike povećava se primjenom međunarodnih standarda.</p>	<p>7.2.1. U statističkim istraživanjima i administrativnim izvorima podataka koji se koriste za proizvodnju statistike primjenjuju se jedinstveni standardi u obuhvatu, definicijama varijabli, jedinicama promatranja i klasifikacijama.</p> <p>Funkcionalnost statistike proizlazi iz definicija i klasifikacija koje se primjenjuju na isti način i u svim statističkim područjima.</p> <p>Pojmovi, definicije, klasifikacije i druge vrste normi koje definiraju nositelji službene statistike primjenjuju se dosljedno u skladu s europskim i/ili nacionalnim zakonodavstvom i dokumentiraju se.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pravna osnova i standardi koji se primjenjuju u pojedinome statističkom istraživanju navode se u GPP-u, metodološkim objašnjenjima uz objavu podataka i izvještajima o kvaliteti. ➤ DZS je objavio „Upute o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM)“ – pisane smjernice o koracima koji se trebaju poduzeti te preporučene najbolje prakse za provedbu u svakoj fazi statističkog postupka. 	
	<p>7.2.2. Nacionalne klasifikacije u skladu su s odgovarajućim međunarodnim i europskim klasifikacijskim sustavima te se redovito ažuriraju.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS održava KLASUS – alat namijenjen svim korisnicima klasifikacija koji omogućuje pregledavanje i pretraživanje klasifikacija po nazivu i šifri, pruža prikaz pojedinih elemenata klasifikacije, njihove naslove, objašnjenja ili kazala, ako postoje, te tablice veza između različitih klasifikacijskih verzija. Također nudi mogućnost preuzimanja klasifikacija u više formata sa svim njihovim razinama i elementima.
	<p>7.2.3. Klasifikacije, definicije i koncepti dokumentirani su.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sve su klasifikacije, klasifikacijske verzije, tablice veza s popratnim metodološkim uputama pohranjene u KLASUS-u. ➤ NKD pretraživač je alat koji omogućuje jednostavno i brzo pretraživanje Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD-a) te pronalaženje ispravne šifre djelatnosti na temelju jedne ili više ključnih riječi i obratno. Dodatno, na temelju poznate šifre djelatnosti moguće je pronaći opis traženog razreda djelatnosti. Nazivi aktualnih međunarodnih i nacionalnih propisa ažuriraju se u GPP-u iz godine u godinu.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 7. Dobra metodologija		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	7.2.4. Opisi metodologija i procesa i ostala dokumentacija kontinuirano se revidiraju i ažuriraju.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Za svako statističko istraživanje koje je registrirano u GPP-u pripremaju se opisi po svim osnovnim procesima i potprocesima u aplikativnome modulu GSBPM (DZS je objavio „Upute o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM)“ – pisane smjernice o koracima koji se trebaju poduzeti te preporučene najbolje prakse za provedbu u svakoj fazi statističkog postupka). ➤ Aplikativni modul GSBPM razvijen je u bazi i aplikaciji kvalitete POMI. ➤ Na jednom su mjestu pohranjene informacije za statistička istraživanja propisana GPP-om po ESS-ovim strukturama izvještavanja ESMS, ESQRS i SIMS te informacije o statističkim istraživanjima prema GSBPM-u.
	7.2.5. Obrazloženo je i objavljeno potencijalno odstupanje od europskih i međunarodnih standarda.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Procedure za postupanje u takvim slučajevima opisane su u aplikativnome modulu GSBPM.
	7.2.6. Glavni nositelj službene statistike ustrojava organizacijsku strukturu odgovornu za metodologiju. Postoje jasne uloge pri suradnji metodologa i statističara iz određenog područja.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je organiziran tako da svako statističko područje ima svojeg metodologa. ➤ DZS također ima ustrojenu organizacijsku jedinicu za metodološka pitanja. Odgovorna je za ove stručne zadatke: <ul style="list-style-type: none"> - definiranje dizajna uzorka za različite ankete iz područja društvenih, prostornih i poslovnih statistika - analize podataka dobivenih na uzorku - utežavanje podataka i prilagodba neodgovoru cijele uzoračke jedinice - postupci imputacije - procjena parametara populacije na uzorku - analize kvalitete podataka s izračunom ključnih pokazatelja kvalitete (kao što su pogreške uzorkovanja i bez uzorkovanja, pogreške u pokrivenosti, pogreške u pogrešnoj klasifikaciji i druge pogreške za izvještaje o kvaliteti) - sudjelovanje u određivanju pravila i metoda za zaštitu povjerljivih statističkih podataka i obavljanju poslova zaštite povjerljivih statističkih podataka u agregiranom obliku ili mikropodataka - sudjelovanje u razvoju metodologije za istraživanja na uzorku iz područja društvenih, prostornih i poslovnih statistika

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 7. Dobra metodologija		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> - analiza, sezonska i kalendarska prilagodba vremenskih serija za statističke odjele DZS-a odgovorne za proizvodnju vremenskih serija, primjenom odgovarajućih metoda i softverske podrške prema preporukama i/ili zahtjevima EU-a - pružanje podrške stručnim statističkim odjelima u metodološkim pitanjima vezanima za vremenske serije objavljene ili dostavljene Eurostatu - kontinuirano potvrđivanje reprezentativnosti provedenih metoda; pružanje ocjene kvalitete dobivenih podataka te predlaganje mjera za njihovo poboljšanje. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - izrada Smjernica za statističare koje ih upoznavaju sa situacijama u kojima se trebaju obratiti metodolozima (<i>mjera unaprjeđenja 14. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).
<p>7.3. Registri i okviri koji se primjenjuju u proizvodnji službene statistike redovito se ocjenjuju i prema potrebi prilagođuju radi postizanja visoke razine kvalitete. (Pokazatelj 7.3. KoP-a)</p>	<p>7.3.1. Nositelji službene statistike odgovorni su za ažuriranje statističkih registara u svojem djelokrugu i okviru koji se primjenjuju za proizvodnju službene statistike.</p> <p>7.3.2. Redovito se provodi procjena kvalitete registara</p>	<p>Članak 56. ZOS-a omogućuje DZS-u razvoj statističkih registara i upravljanje njima za službene statističke svrhe.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je objavio Naputak o ustroju, vođenju i korištenju podataka iz statističkih registara Državnog zavoda za statistiku. ➤ DZS upravlja s tri statistička registra <ol style="list-style-type: none"> 1) Statistički poslovni registar (SPR) 2) Statistički registar poljoprivrednih gospodarstava (SRPG) 3) Prostorni statistički registar (PSR). ➤ Ciljevi statističkih registara su: <ul style="list-style-type: none"> - pribavljanje ažurnih i visokokvalitetnih podataka za statističke svrhe korištenjem dostupnih podataka iz administrativnih izvora i njihovim povezivanjem s podacima prikupljenima statističkim istraživanjima - smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica i troškova provođenja statističkih istraživanja učinkovitijom koordinacijom provedbe statističkih istraživanja - poboljšanje usklađivanja rezultata različitih statističkih istraživanja - sprječavanje udvostručavanja i izostavljanje jedinica u provedbi statističkih istraživanja.

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 7. Dobra metodologija		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ustrojstvena jedinica nadležna za vođenje registra izrađuje Priručnik za pojedini registar u kojem detaljnije određuje Opis metapodataka, funkcija, sadržaja, načina i postupke ažuriranja podataka te procjenu kvalitete registra. ➤ U postupku pripreme izvještaja o kvaliteti omogućuje se redovita procjena njihove kvalitete te potrebe daljnjeg razvoja (primjer: Izveštaji o kvaliteti prema statističkim područjima).
<p>7.4. Nositelji službene statistike brinu se za adekvatnu stručnu kvalifikaciju zaposlenika kako bi se jamčila potrebna razina kvalitete službene statistike. (Pokazatelji 7.5. i 7.6. KoP-a)</p>	<p>7.4.1. Zapošljava se osoblje odgovarajućih stručnih znanja.</p> <p>7.4.2. Nositelji zaposlenicima omogućuju redovito stručno usavršavanje.</p> <p>7.4.3. Statističari kontinuirano sudjeluju na sastancima, seminarima, kongresima i dr. kako bi unaprijedili znanja, vještine i kompetencije.</p> <p>7.4.4. Statističari aktivno sudjeluju u radu Eurostatovih radnih tijela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pravilnik o unutarnjem redu DZS-a i drugih nositelja određuje potrebne stručne kvalifikacije za zapošljavanje u pojedinim ustrojstvenim jedinicama. ➤ Svoja znanja, vještine i kompetencije statističari DZS-a kontinuirano usavršavaju sudjelovanjem na međunarodnim sastancima, seminarima, kongresima te EU-ovim projektima. ➤ Aktivno sudjelovanje u radu Eurostatovih radnih skupina – svi nositelji za svoje područje. ➤ DZS je donio Pravilnik o stručnom osposobljavanju i usavršavanju zaposlenika Državnog zavoda za statistiku. On predviđa različite programe izobrazbe: Opći programi izobrazbe, Specijalistički programi izobrazbe, Strani jezici, Informatičko-komunikacijska pismenost i vještine te Ostali programi. <p>Zaposlenici DZS-a posebno se potiču na sudjelovanje u Specijalističkim programima izobrazbe, primjerice onima koje organizira Eurostat.</p>
<p>7.5. Nositelji službene statistike surađuju sa znanstvenom zajednicom radi poboljšanja metodologija i jačanja kapaciteta. (Pokazatelj 7.7. KoP-a)</p>	<p>7.5.1. Nositelji službene statistike surađuju sa znanstvenom zajednicom na zajedničkim projektima radi unaprjeđenja službene statistike te razvoja novih metoda, alata, infrastrukture i ljudskih potencijala.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS surađuje sa znanstvenom zajednicom u nekoliko projekata različitih statističkih područja, npr. razvoj statistike poljoprivrede (Sveučilište u Zagrebu – Agronomski fakultet), razvoj statistike turizma (Institut za turizam) i razvoj nacionalnih računa te razvoj poslovnih statistika (Sveučilište u Zagrebu – Ekonomski fakultet). ➤ DZS je uspostavio sporazume s akademskom zajednicom: <ul style="list-style-type: none"> - Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci (2022.) - Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2023.) - Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu (2023.). - Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu (2024.).

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 7. Dobra metodologija		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>7.6. Nositelji službene statistike teže inovacijama. (Pokazatelj 7.1. KoP-a)</p>	<p>7.6.1. Poduzimaju se inicijative za istraživanje novih i inovativnih metoda za statistiku.</p>	<p>➤ DZS sudjeluje u projektima razvoja novih inovativnih metoda prikupljanja i obrade podataka (npr. <i>scanner data</i> za statistiku cijena, web scraping, i dr.).</p> <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <p>DZS planira razviti centralizirani sustav sa strukturiranim informacijama o novim izvorima podataka. Uspostavit će interni portfelj novih izvora podataka (vrsta podataka, slučajevi upotrebe, podaci o akviziciji, podaci za kontakt/odgovorne jedinice itd.). Sve ustrojstvene jedinice u DZS-u imat će pristup sustavu i ažurirati informacije. Navedeni centralizirani sustav informacija omogućit će strateški pristup utvrđivanju i iskorištavanju statističkog potencijala novih izvora podataka (<i>mjera unaprjeđenja 10. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).</p>

NAČELO 8. Prikladni statistički postupci		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>8.1. Primjenjuju se prikladne metode za uređivanje i ispravljanje pojava za koje su prikupljene informacije nepotpune. (Pokazatelj 8.1. KoP-a)</p> <p><i>Veza: Smjernica 2.2. – pokazatelj 2.2. KoP-a)</i></p>	<p>8.1.1. Nositelji su odgovorni za statističku obradu administrativnih i ostalih podataka koji se koriste za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike.</p> <p>8.1.2. Primjenjuju se priznate statističke metode i razvijaju alati za postizanje odgovarajuće kvalitete.</p> <p>8.1.3. Nositelji službene statistike služe se svim raspoloživim metodama i procesima za redovito provjeravanje, revidiranje ili ažuriranje izvora.</p> <p>8.1.4. Detaljan program aktivnosti pripremljen po svim procesima i potprocesima jedan je od preduvjeta za postizanje visoke razine kvalitete statistika. (pr. upute o kvaliteti prema modelu GSBPM).</p> <p>8.1.5. Postoje smjernice za postupak korištenja administrativnih podataka za statističke svrhe.</p>	<p>➤ Člankom 48. Zakona o službenoj statistici nositeljima službene statistike omogućena je primjena prikladnih metoda u procjeni podataka koje nije moguće prikupiti.</p> <p>➤ Nositelji službene statistike imaju pravo pristupa administrativnim izvorima podataka bez naknade te mogu prilagođavati i procjenjivati dobivene podatke za statističke svrhe (ZOS, članci 48. – 49.)</p> <p>➤ Ustrojstvena jedinica zadužena za statističke metode i analize kontinuirano unaprjeđuje metode te primjenjuje softverska rješenja nužna za provedbu postupka uzorkovanja, zaštite povjerljivih statističkih podataka i sezonske i kalendarske prilagodbe vremenskih serija.</p> <p>➤ DZS je objavio „Upute o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM)“ – pisane smjernice o koracima koji se trebaju poduzeti i preporučene najbolje prakse za provedbu u svakoj fazi statističkog postupka. U njima se postupak korištenja administrativnih izvora podataka za statističke svrhe razmatra prilično sveobuhvatno, ponajviše u poglavlju 4.4. (stranice 42. – 45.).</p> <p>➤ DZS prema potrebi dostavlja povratnu informaciju izvještajnim jedinicama o točnosti i kvaliteti ulaznih podataka, a izvještajne jedinice dužne su, u skladu s člankom 46. stavkom 2. ZOS-a, na zahtjev nositelja službene statistike ispraviti i dopuniti podatke ako nisu točni, potpuni i ažurni.</p>
<p>8.2. Za statistička istraživanja upitnici se sustavno testiraju prije prikupljanja podataka. (Pokazatelj 8.2. KoP-a)</p>	<p>8.2.1. Postoje standardni koraci koji se poduzimaju za izradu i testiranje anketnog upitnika.</p> <p>8.2.2. Dizajn ankete i odabir uzoraka razvijaju se prema metodološkim preporukama Eurostata za svako statističko područje.</p>	<p>➤ Upute o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM) daju pisane smjernice o koracima koje treba poduzeti i preporučene najbolje prakse za provedbu u svakoj fazi statističkog postupka.</p> <p>➤ Priručnik za izračun pokazatelja kvalitete objašnjava izračun pokazatelja kvalitete empirijski i u dubinu. U radu s pokazateljima kvalitete najvažnije je bilo istražiti i upozoriti s kojim se sve ograničenjima u analizi kvalitete prikupljenih podataka te proizvedenih statistika istraživači susreću, posebno što se tiče ograničenja dostupnih podataka iz registara ili baza podataka.</p>
<p>8.3. Statistički procesi redovito se nadziru i prema potrebi revidiraju. (Pokazatelj 8.3. KoP-a)</p>	<p>8.3.1. Uspostavljena je odgovarajuća organizacijska struktura koja pruža smjernice, preporučuje odgovarajuće metodologije te periodično ispituje i prema potrebi revidira primijenjene metode za statističku obradu.</p>	<p>➤ DZS ima ustrojenu unutarnju organizacijsku jedinicu za pružanje metodološke podrške interno i drugim nositeljima službene statistike:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) unutarnja ustrojstvena jedinica za metodološka pitanja (<i>opisano pod kriterijem 7.2.6 Glavni nositelj službene statistike ustrojstvena organizacijsku strukturu odgovornu za metodologiju.</i>) 2) ustrojstvena jedinica za kvalitetu.

NAČELO 8. Prikladni statistički postupci

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>8.3.2. DZS pruža metodološku podršku ostalim nositeljima službene statistike, što uključuje pripremu metodoloških uputa i savjetodavnu podršku.</p> <p>DZS je izdao priručnike:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Priručnik za izračun pokazatelja kvalitete 2) Upute za kvalitetu prema generičkome modelu statističkoga poslovnog procesa (GSBPM-u). <p>8.3.3. Nositelji službene statistike izvještavaju javnost o metodama koje se primjenjuju u statističkoj obradi.</p>	<p>➤ U metodološka objašnjenjima koja prate objavljene podatke, uključeni su kratki metodološki opisi glede dizajna i metoda procjene uzorka u skladu sa standardima objavljivanja. Iako pružaju relevantne informacije o upotrijebljenoj metodologiji, ona ipak nisu dovoljna za korisnike kao što su znanstvenici. Stoga se izvještaji o kvaliteti u standardiziranom obliku objavljuju na internetskim stranicama DZS-a, gdje su detaljnije opisani postupci odabira uzoraka i postupci procjene.</p>
<p>8.4. Metapodacima koji su povezani sa statističkim procesima upravlja se u svim statističkim procesima te ih se prema potrebi diseminira. (Pokazatelj 8.4. KoP-a)</p>	<p>8.4.1. Postoji organizacijska struktura koja omogućuje da metapodaci budu sastavni dio svih statističkih procesa.</p> <p>8.4.2. Metapodaci se diseminiraju u skladu sa standardima ESS-a, tj. Jedinstvenom strukturom integriranih metapodataka (SIMS).</p>	<p>➤ DZS je razvio CROMETA-u – središnju bazu metapodataka. Ona je temelj sustava za obradu statističkog istraživanja, tzv. Integriranoga statističkog informacijskog sustava (ISIS).</p> <p>ISIS također objedinjuje druge aplikacije koje su razvijene u sklopu upravljanja podacima (Metadata Manager, Surveyprocessor, GPP, KLASUS, NKD pretraživač i baza kvalitete POMI).</p>
<p>8.5. Definirana je Revizijska politika, odnosno postupci revizije objavljenih statističkih podataka kojima se dodatno unaprjeđuje točnost i pouzdanost podataka te povećava povjerenje u službenu statistiku. (Pokazatelj 8.5. KoP-a)</p>	<p>8.5.1. Revizijska politika opisuje postupke revizije na transparentan i razumljiv način kako bi se dodatno poboljšala kvaliteta statističkih podataka.</p> <p>8.5.2. Korisnici moraju biti obaviješteni o provedenoj reviziji kako bi se povećalo povjerenje u službene statistike (veza: 6.4.1. <i>Nositelji službene statistike najavljuju velike revizije služeći se različitim kanalima – internetskim stranicama, dopisom korisnicima, sastancima i sl.</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opća revizijska politika primjenjuje se na sva statistička područja, - Prema potrebi se definiraju revizijske politike za pojedina statistička područja. 	<p>➤ DZS je donio i provodi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opću revizijsku politiku Državnog zavoda za statistiku - Revizijsku politiku za područje statistike nacionalnih računa i državnih financija / statistike prekomjernoga proračunskog manjka.

NAČELO 8. Prikladni statistički postupci

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>8.6. S posjednicima administrativnih i drugih podataka sklapaju se sporazumi u kojima se utvrđuje njihova zajednička obveza upotrebe tih podataka za statističke svrhe te daljnje unaprjeđenje kvalitete podataka. (Pokazatelj 8.5. i 8.6. KoP-a)</p> <p><i>Veza: smjernica 2.2. Nositelji službene statistike uključeni su u uspostavu, razvoj, standardizaciju i unaprjeđenje administrativnih registara i drugih evidencija kako bi se postigli usklađenost i standardiziranje za daljnju primjenu za statističke svrhe. (Pokazatelj 2.2. KoP-a)</i></p>	<p>8.6.1. Postoje pisani sporazumi između statističkih tijela i nositelja administrativnih podataka, a popis sporazuma objavljen je na internetskim stranicama.</p> <p>8.6.2. Nositelji imaju potrebne mogućnosti i informatičku infrastrukturu da mogu jamčiti sigurno pohranjivanje i korištenje administrativnih i ostalih podataka.</p> <p>8.6.3. Ako nositelji otkriju pogrešne podatke ili probleme s kvalitetom u administrativnim ili ostalim podacima, oni obavještavaju nositelje tih podataka o otkrivenim pogrešnim podacima ili problemima bez kršenja pravila o statističkoj povjerljivosti, radi poboljšanja budućih skupova podataka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ U skladu s člankom 49. stavkom 4. ZOS-a, DZS može sklopiti ugovor s nositeljima administrativnih izvora podataka ili posjednikom podataka prikupljenih metodom promatranja i praćenja. DZS u velikoj mjeri provodi tu nadležnost jer daje jasnoću i sigurnost za obje strane. ➤ DZS je potpisao sporazume s posjednicima administrativnih podataka. Sporazumi u pravilu sadržavaju opći dio i jedan ili više priloga. ➤ Informacije o Sporazumima sklopljenim između Državnog zavoda za statistiku i posjednika administrativnih izvora podataka objavljene su na internetskim stranicama DZS-a. ➤ Administrativni izvori navode se u GPP-u. ➤ DZS upravlja složenim informatičkim sustavom koji omogućuje pohranu i učinkovito upravljanje podacima u skladu sa svim načelima kvalitete (PUK). ➤ DZS redovito komunicira s nositeljima administrativnih izvora podataka u vezi s poboljšanjem kvalitete podataka.

NAČELO 9. Umjereno opterećenje izvještajnih jedinica

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>9.1. Opterećenje izvještajnih jedinica ograničeno je na nužne potrebe. (Pokazatelj 9.1. KoP-a)</p> <p>Ako podaci potrebni za izradu određene statistike nisu dostupni iz administrativnih izvora, organizirat će se prikupljanje podataka od potencijalnih ispitanika.</p> <p>Izrada statistika usmjerena je na davatelje podataka, vodeći pritom brigu o tome da se minimalno opterećuju u redovitom radu. Troškovi proizvodnje službene statistike moraju biti razmjerni važnosti ciljnog rezultata i koristi, a resursi se moraju optimalno iskoristiti.</p>	<p>9.1.1. Provodi se analiza propisa radi provjeravanja opterećenja izvještajnih jedinica i razine detalja varijabli te se vodi briga o uklanjanju udvostručavanja ili suvišnosti opterećenja za ispitanike.</p> <p>9.1.2. Zahtjevi za ispitanike prilagođavaju se radi smanjenja tereta odgovora.</p> <p>9.1.3. Sustavno se procjenjuje opterećenje ispitanika u privatnom sektoru radi smanjenja opterećenja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Postupci izrade statističkih podataka unutar DZS-a utvrđeni su tako da se razmotri ograničavanje opterećenja za izvještajne jedinice. Opterećenje odgovora uzima se u obzir pri definiranju i provedbi određene statističke aktivnosti i u komunikaciji unutar ESS-a (radne skupine, skupine direktora itd.) kada se pojave nove potrebe za statističkom proizvodnjom. ➤ Opterećenje izvještajnih jedinica proporcionalno je potrebama korisnika za statističkim podacima i podliježe stalnom praćenju i kontroli unutar statističkog sustava. Primjena odgovarajućih metoda uzorkovanja i prikupljanja podataka, uvođenje administrativnih i drugih izvora podataka u statistička istraživanja, povezivanje podataka iz različitih izvora u izradi službene statistike, uspostava i upotreba statističkih registara te razmjena statističkih podataka unutar sustava aktivnosti su usmjerene na smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica i povećanje učinkovitosti statističkog sustava. ➤ Važnost smanjenja opterećenja izvještajnih jedinica prepoznato je i u Strategiji službene statistike Republike Hrvatske 2021. – 2030. i postavljen je kao jedan od pokazatelja u sklopu strateškog cilja „Povećanje učinkovitosti statističkih procesa smanjenjem opterećenja izvještajnih jedinica i uvođenjem novih izvora podataka“.
<p>9.2. Opterećenje je među izvještajnim jedinicama uravnoteženo. (Pokazatelj 9.2. KoP-a)</p> <p>Vođenjem evidencije o opterećenju (tj. troškovima) ispitanika postignuta je transparentnost proizvodnje i usredotočenost na sustavno smanjivanje opterećenosti ispitanika.</p>	<p>9.2.1. Redovito se mjeri i preispituje opterećenje izvještajnih jedinica.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS – ustrojstvena jedinica nadležna za uzorkovanje, statističke metode i analize u pripremi istraživanja i pri izradi uzorka također vodi brigu o razmjernom opterećenju izvještajnih jedinica i provodi aktivnosti u tom smjeru. Vodi se registar uzoraka kako se ne bi dogodilo da se iste jedinice uključe u više istodobnih ili uzastopnih istraživanja. ➤ Ta ustrojstvena jedinica DZS-a provodi odabir uzorka i za druge nositelje službene statistike. ➤ Poglavlja 4.1. i 4.5. Uputa o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM) daju detaljne upute o postupanju u praksi. ➤ Koriste se KOMUSO publikacije.
<p>9.3. Kad god je to moguće, traženi podaci trebaju se proizvesti na temelju već postojećih izvora podataka. (Pokazatelji 9.3. i 9.4. KoP-a)</p>	<p>9.3.1. Prethodni podaci koriste se u što je moguće većoj mjeri te u mjeri u kojoj se to može stručno opravdati.</p> <p>9.3.2. Administrativni i drugi podaci koriste se kad god je to moguće kako bi se izbjeglo ponavljanje zahtjeva za davanje podataka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Proizvodnja statističkih podataka u DZS-u maksimalno je usmjerena na korištenje administrativnih izvora podataka. Popis administrativnih izvora je objavljen (Sporazumi sklopljeni s posjednicima administrativnih izvora podataka), a u GPP-u se navode administrativni izvori za svako istraživanje.

NAČELO 9. Umjereno opterećenje izvještajnih jedinica

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>9.3.3. Podaci poslovnih subjekata pribavljaju se iz računovodstvenih izvještaja kad god je to moguće.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Upute o kvaliteti prema generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM) pružaju pisane smjernice o koracima koje treba poduzeti te preporučene najbolje prakse za provedbu u svakoj fazi statističkog postupka. <ul style="list-style-type: none"> - Standardne smjernice za korištenje podataka iz administrativnih i drugih sekundarnih izvora navedene su u točki 4.4. (str. 43. – 45.). - Postupak integracije podataka obuhvaćen je stavkom 5.1. (str. 50.-51.). - Izrada i ažuriranje statističkih registara i baza podataka razrađeno je u točki 5.7. (str. 62. – 64.) ➤ DZS kontinuirano ulaže napore u istraživanje novih izvora podataka radi jačanja kvalitete i obuhvata, ali i smanjenja opterećenja ispitanika. (povezano s tim, provodi se mjera unaprjeđenja 10. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)).
<p>9.4. Promiču se mjere koje omogućuju povezivanje izvora podataka radi smanjivanja opterećenja izvještajnih jedinica, posebice korištenjem informatičkih tehnologija. (Pokazatelji 9.5., 9.6. i 10.2. KoP-a)</p>	<p>9.4.1. Promiče se izgradnja nacionalnoga statističkog sustava temeljenoga na nacionalnim registrima, koji su okupljeni na jednome mjestu unutar „podatkovnog jezera“ – Centra dijeljenih usluga – te se razmjenjuju preko Državne sabirnice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS surađuje sa središnjim tijelom državne uprave nadležnim za poslove e-Hrvatske (od 2024. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, prije toga SDURDD) u uspostavi Državne sabirnice (GSB, eng. <i>government service bus</i>), koja će omogućiti interoperabilnost sustava javne uprave. Cilj je projekta omogućiti pribavljanje podataka iz javnih registara po službenoj dužnosti, bez traženja istih podataka od pojedinaca/stranaka u postupku (Interoperabilnost sustava javne uprave – Državna sabirnica (GSB)). ➤ Pristup podacima na Državnoj sabirnici omogućen je s Wiki portala Centra dijeljenih usluga nakon što se provede autentifikacija korisnika (CDU). Razlikuju se dva različita procesa integracije na GSB-u; prvi čini objavu/izlaganje javnog registra na GSB-u, a drugi pristup/razmjenu podataka preko GSB-a. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS planira razviti sveobuhvatnu strategiju razvoja svoje IT infrastrukture koja uključuje potreban hardver, softver i infrastrukturu za podršku modernim analitičkim metodama i tehnikama, uključujući znanost o podacima i strojno učenje. Ta će strategija uključivati detaljnu procjenu trenutačne IT infrastrukture kako bi se prepoznale potrebe za nadogradnjom hardvera i softvera te tako omogućiti da integracija s državnim oblakom bude besprijekorna i učinkovita (<i>mjera unaprjeđenja 5. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 10. Ekonomičnost		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>10.1. Učinkovitost raspolaganja resursima prati se primjenom vanjskih i unutarnjih neovisnih mjera. (Pokazatelj 10.1. KoP-a)</p> <p>Kako bi se osigurali odgovarajući resursi za proizvodnju statistika, bitno je da se raspoloživi resursi koriste učinkovito</p> <p><i>Veza: smjernica 3.1. Nositelji službene statistike vode brigu o pravodobnom pribavljanju potrebnih resursa za udovoljavanje statističkim potrebama (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</i></p>	<p>10.1.1. Provodi se kvalitativna procjena zaposlenika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS ima ustrojenu unutarnju jedinicu koja je odgovorna za učinkovito upravljanje ljudskim, financijskim i IT resursima te unutarnju jedinicu koja je nadležna za unutarnju reviziju. ➤ Državna revizija kao vanjski, neovisni procjenitelj prati zakonitost i učinkovitost funkcioniranja institucija nositelja službene statistike te daje preporuke za daljnja poboljšanja. ➤ Nositelji službene statistike koji su u sustavu tijela državne uprave podliježu Zakonu o državnim službenicima, prema kojem se zaposlenici kontinuirano ocjenjuju na godišnjoj razini (članci 92. – 98.) Svrha ocjenjivanja je poticanje državnih službenika na učinkovito obavljanje službenih zadaća, osobnog ponašanja u skladu s Etičkim kodeksom državnih službenika te na utvrđivanje njihova doprinosa u državnoj službi kao kriterije za nagrađivanje i napredovanje u državnoj službi.
	<p>10.1.2. Kontinuirano se prate svi financijski i računovodstveni poslovi.</p> <p><i>Veza: smjernica 3.3. Omogućeno je uspješno upravljanje financijskim sredstvima. (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Financijsko upravljanje u tijelima državne uprave uređeno je strogim pravnim okvirom, a krovni akt je Zakon o proračunu. Na temelju Zakona o proračunu izrađuju se financijski planovi i izvještaji koje DZS redovito objavljuje na svojim internetskim stranicama. ➤ Financijska sredstva dodijeljena za provođenje statističkih aktivnosti DZS-a određena u GPP-u namiruju se iz državnog proračuna Republike Hrvatske i drugih izvora (ZOS, članak 12.). Glavni ravnatelj DZS-a donosi Odluku o prijenosu ovlasti i odgovornosti za upravljanje proračunskim sredstvima za tekuću godinu i njihovu kontrolu. Mjesečni izvještaji o izvršenju financijskog plana i statusa preuzetih obaveza podnose se nadležnim osobama iz Odluke. Godišnje izvješće o izvršenju financijskog plana DZS podnosi se Ministarstvu financija. Ravnatelj DZS-a svake godine podnosi izjavu o fiskalnoj odgovornosti, kojom se potvrđuje zakonito i svrsishodno korištenje sredstava te djelotvorno funkcioniranje sustava unutarnje revizije. ➤ DZS - u 2022. se počeo poboljšavati informacijski sustav kako bi se digitaliziralo i poboljšalo upravljanje dokumentima i tokovima u području financijskog poslovanja i javne nabave. <p>U 2024. je počela primjena sustava za procjenu troškova statističkih procesa i proizvoda u DZS-u koji će omogućiti racionalniju raspodjelu raspoloživih ljudskih i drugih resursa (odnosno proračunskih sredstava) te ojačati njegove administrativne kapacitete i povećati ekonomsku učinkovitost.</p>

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 10. Ekonomičnost		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>10.1.3. Redovito se prati IT infrastruktura te se prema potrebi planiraju proširenja ili zamjene dotrajalih komponenti.</p> <p><i>Veza:</i> smjernica 3.4. <i>Nositelji službene statistike imaju adekvatnu informatičku infrastrukturu koja odgovara potrebama suvremene službene statistike te ima strateški pristup daljnjem razvoju u skladu s potrebama statističke proizvodnje. (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS samostalno nadzire cijelu svoju IT infrastrukturu u skladu s Planom upravljanja IT resursima i Politikom sustava informacijske sigurnosti. ➤ Potpuno upravljanje kvalitetom (engl. <i>total management system</i>).
<p>10.2. Kontinuirano se razvija informacijsko-komunikacijski sustav radi unaprjeđenja statističkih procesa. (Pokazatelj 10.2 KoP-a)</p> <p><i>Veza:</i></p> <p><i>Smjernica 3.4. Nositelji službene statistike imaju adekvatnu informatičku infrastrukturu koja odgovara potrebama suvremene službene statistike te ima strateški pristup daljnjem razvoju u skladu s potrebama statističke proizvodnje. (Pokazatelj 3.1. KoP-a)</i></p> <p><i>Smjernica 9.4. Promiču se mjere koje omogućuju povezivanje izvora podataka radi smanjivanja opterećenja izvještajnih jedinica, posebice korištenjem informatičkih tehnologija. (Pokazatelji 9.5., 9.6. i 10.2. KoP-a)</i></p>	<p>10.2.1. Razvijaju se nove metode prikupljanja i obrade statističkih podataka kako bi se izbjegle pogreške te pridonijelo pravilnom donošenju odluka, predviđanju i nadzoru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Unaprjeđenje procesa razvojem IKT alata jedan je od strateških ciljeva razvoja službene statistike Republike Hrvatske – Strateški cilj 2. ➤ DZS ima razvijenu intranetsku bazu podataka koja omogućuje dostupnost svih relevantnih informacija i pristup ISIS-u i drugim aplikacijama za rad. ➤ Zaposlenici DZS-a imaju sve potrebne tehničke i IT resurse, uključujući podršku za hibridni rad. ➤ Ustrojstvene jedinice DZS-a koriste se različitim softverskim rješenjima. ➤ DZS surađuje sa središnjim tijelom državne uprave nadležnim za poslove e-Hrvatske (Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije) u uspostavi Državne informacijske infrastrukture (DII) i Državne sabirnice (GSB, engl. <i>Government Service Bus</i>), koje će omogućiti interoperabilnost sustava javne uprave. Cilj projekta je omogućiti pribavljanje podataka iz javnih registara po službenoj dužnosti, bez traženja istih podataka od pojedinaca/stranaka u postupku (Interoperabilnost sustava javne uprave – Državna sabirnica (GSB)). <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS planira razviti sveobuhvatnu strategiju razvoja IT infrastrukture DZS-a koja uključuje potreban hardver, softver i infrastrukturu za potporu modernim analitičkim metodama i tehnikama, uključujući znanost o podacima i strojno učenje. Ta će strategija uključivati detaljnu procjenu trenutačne IT infrastrukture kako bi se prepoznale potrebe za nadogradnjom hardvera i softvera te omogućiti da integracija s državnim oblakom bude besprijekorna i učinkovita (<i>mjera unaprjeđenja 5. prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)</i>).

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu

NAČELO 10. Ekonomičnost		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>10.3. Nositelji službene statistike razmjenjuju i primjenjuju rješenja koja povećavaju učinkovitost. (pokazatelj 10. KoP-a)</p>	<p>10.3.1. Statistički su procesi standardizirani.</p> <p>10.3.2. Nositelji razmjenjuju iskustva i dijele standardizirana rješenja koja povećavaju učinkovitost statističkih procesa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Državni zavod za statistiku na svojim internetskim stranicama nudi sve informacije o Statističkim klasifikacijama i standardima. ➤ U području klasifikacije DZS za sve vrste statistika provodi posljednju dostupnu europsku i međunarodnu klasifikacijsku verziju. Statističke klasifikacije pohranjuju se u KLASUS, klasifikacijsku bazu podataka koja je organizirana prema Neuchâtelovu terminološkom modelu i potpuno usklađena s modelom GSIM. ➤ Objavljen je Priručnik za razvoj statističkih klasifikacija. ➤ Što se tiče standarda koji se primjenjuju za kvalitetno izvješćivanje, ESS-ovi standardi poput ESMS-a, ESQRS-a i SIMS-a primjenjuju se u bazi POMI za primjenu kvalitete i bazu podataka.

Smjernice za statističke rezultate

Raspoložive statistike moraju zadovoljavati potrebe korisnika. Statistike udovoljavaju europskim standardima kvalitete i služe potrebama europskih institucija, vlada, istraživačkih ustanova, poduzeća i šire javnosti. Kvaliteta rezultata mjeri se s obzirom na opseg u kojem su oni relevantni, točni i pouzdani, pravodobni, usklađeni, usporedivi na razini regija i zemalja te lako dostupni korisnicima, a sve su to načela koja se odnose na statističke rezultate.

NAČELO 11. Relevantnost

Službena statistika mora udovoljavati potrebama korisnika.

NAČELO 12. Točnost i pouzdanost

Službena statistika točno i pouzdano odražava stvarnost.

NAČELO 13. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

Službena statistika pravodobno se objavljuje i diseminira u točno određeno vrijeme.

NAČELO 14. Usklađenost i usporedivost

Službena statistika interno je i vremenski dosljedna i usporediva među regijama i zemljama; srodni podaci iz različitih izvora mogu se kombinirati i zajednički upotrebljavati.

NAČELO 15. Dostupnost i jasnoća

Službena statistika predstavljena je na jasan i razumljiv način, objavljena na odgovarajući i primjeren način, raspoloživa i dostupna na nepristranoj osnovi zajedno s metapodacima i smjernicama.

NAČELO 11. Relevantnost		
SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>11.1. Službena je statistika relevantna i zadovoljava potrebe korisnika. (Pokazatelj 11.1. i 11.2. KoP-a)</p> <p>Kontakt i povratne informacije korisnika omogućuju da statistički proizvodi i usluge ostanu relevantni.</p>	<p>11.1.1. Uspostavljeni su postupci za procjenu potreba novih statistika.</p> <p>11.1.2. U slučajevima prihvaćanja prijedloga korisnika nove se statistike uvrštavaju u godišnji plan statističkih aktivnosti.</p> <p>11.1.3. Kreiran je financijski model za procjenu postojećih i novih troškova službenih statistika.</p> <p><i>Veza: smjernica 3.3.4. Omogućeno je praćenje troškova proizvodnje statističkih podataka.</i></p> <p>11.1.4. Prati se relevantnost postojećih statistika</p> <p>U procjeni primjenjivosti potrebno je uzeti u obzir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tko su glavni korisnici • koje su njihove potrebe • u kojoj mjeri statistički podaci odgovaraju potrebama korisnika • koji su nedostaci utvrđeni u vezi sa zahtjevima korisnika glede područja primjene i razine dostupnosti podataka. <p>Za statistička područja koja se provode prema europskom zakonodavstvu nije potrebno mjeriti relevantnost jer se moraju proizvoditi i diseminirati bez dovođenja u pitanje njihove relevantnosti.</p>	<p>➤ Osim potreba za uvođenjem europskih statistika, DZS zaprima i razmatra prijedloge za uvođenje novih statistika od nacionalnih korisnika, kao što su TDU, Statistički savjet Republike Hrvatske i veće javnopravne institucije.</p> <p>Zahtjevi korisnika pomno se analiziraju na više razina uzimajući u obzir raspoložive resurse – ljudske, financijske i IT.</p> <p>➤ Potrebe korisnika poštuju se i razmatraju u nekoliko faza i procesa statističke proizvodnje DZS-a.</p> <p>I. Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka DZS-a vodi evidenciju korisničkih zahtjeva te izrađuje godišnje izvješće za prethodnu kalendarsku godinu.</p> <p>II. U pripremi strateških i planskih dokumenata uspostavljeno je nekoliko postupaka:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. opsežan postupak savjetovanja sa zainteresiranim građanima i pravnim osobama na portalu za e-savjetovanje b. ograničeni postupak savjetovanja s državnim i lokalnim upravnim tijelima c. usmjereni postupak savjetovanja sa Statističkim savjetom. <p>➤ Nova statistička istraživanja uvode se tako da se planiraju u GPP-u.</p> <p>➤ Korisnicima su dostupne <u>eksperimentalne statistike</u> DZS-a.</p> <p>➤ Pokazatelji kvalitete relevantnosti objavljuju se u izvještajima o kvaliteti, koji su dostupni na internetskim stranicama DZS-a.</p> <p>➤ DZS od 2024. provodi troškovno upravljanje s pomoću sustava EERV – uvedeno je praćenje troškova prema statističkim proizvodima i procesima radi što učinkovitijeg upravljanja ljudskim, financijskim i informatičkim resursima te radi uvođenja novih statistika.</p>
<p>11.2. Provode se savjetovanja s korisnicima. (Pokazatelj 11.1. KoP-a)</p> <p>Kontakt i povratne informacije korisnika omogućuju da statistički proizvodi i usluge ostanu relevantni.</p>	<p>11.2.1. Provodi savjetovanje sa zainteresiranom javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, općih akata odnosno planskih i strateških dokumenata kada se njima utječe na interese građana i pravnih osoba.</p>	<p>➤ U skladu s člankom 11. Zakona o pravu na pristup informacijama (NN, br. 25/13., 85/15. i 69/22.), DZS provodi javno savjetovanje s javnošću pri donošenju zakona (Popis stanovništva, Popis poljoprivrede i dr.) i podzakonskih propisa, a pri donošenju općih akata odnosno planskih i strateških dokumenata (Strategija i Program) kada se njima utječe na interese građana i pravnih osoba.</p> <p>➤ Javna savjetovanja se provode putem središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanje s javnošću: eSavjetovanja.gov.hr</p>

NAČELO 11. Relevantnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<p>11.2.2. DZS osniva Statistički savjet Republike Hrvatske (u nastavku teksta: Savjet) i organizira sjednice tog tijela.</p> <p>Savjet je savjetodavno i stručno tijelo za strateška pitanja službene statistike. Osnovan je radi omogućivanja utjecaja korisnika, znanosti i šire javnosti na aktivnosti službene statistike. Sastoji se od 13 članova, koje imenuje Vlada Republike Hrvatske (ZOS, članci 20. – 25.)</p> <p>11.2.3. Nositelji službene statistike osnivaju skupine korisnika i organiziraju njihov rad.</p> <p>Skupine korisnika važan su izvor informacija o novim i promjenjivim potrebama korisnika za statističkim podacima. Dijalog s korisnicima pridonosi razvoju sustava, na obostranu dobrobit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Na internetskim stranicama DZS-a, u rubrici Vijesti i zasebnoj rubrici Savjetovanje s javnošću, korisnici se obavještavaju o provođenju postupka savjetovanja. ➤ DZS redovito, barem dva puta na godinu, organizira sjednice Savjeta, a izvješća o radu i sve druge važnije informacije o radu Savjeta objavljuju se na internetskim stranicama u zasebnoj rubrici Statistički savjet Republike Hrvatske. ➤ Savjet raspravlja o sadržaju strateških i planskih dokumenta (vrsti istraživanja, periodičnosti i dostupnosti izvora) te daje svoje mišljenje. ➤ DZS je osnovao nekoliko stalnih korisničkih vijeća za pojedina statistička područja kako bi se od korisnika dobile povratne informacije o kvaliteti i sadržaju statističkih podataka te mogućim budućim poboljšanjima. ➤ DZS je izradio interne smjernice i procedure za osnivanje i rad skupina korisnika. ➤ DZS uspostavlja korisničke grupe u svim statističkim područjima: <ol style="list-style-type: none"> 1) Korisnička grupa za statistiku poljoprivrede 2) Korisnička grupa za statistiku turizma 3) Korisnička grupa za statistike industrije 4) Korisnička grupa za trgovinu na malo i ostale usluge 5) Korisnička grupa za statistiku robne razmjene 6) Korisnička grupa za statistiku stanovništva 7) Korisnička grupa za statistiku tržišta rada 8) Korisnička grupa za statistiku siromaštva i socijalne zaštite 9) Korisnička grupa za statistiku ekonomske aktivnosti stanovništva i obrazovanja 10) Korisnička grupa za Administrativni poslovni registar 11) Korisnička grupa za makroekonomske statistike. ➤ Radi unaprjeđenja i osnaživanja komunikacije sa svim skupinama korisnika i šire javnosti te jačanje povjerenja u službenu statistiku DZS je izradio i provodi Komunikacijsku strategiju.

NAČELO 11. Relevantnost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<p>Ciljne skupine DZS-a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - šira javnost - znanstvena i istraživačka zajednica - akademska zajednica - poslovna zajednica - tijela državne uprave - mediji - zaposlenici Državnog zavoda za statistiku. <ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS provodi aktivnosti jačanja odnosa s korisnicima u sklopu mjere unaprjeđenja 18. (Aktivnosti jačanja statističke pismenosti korisnika). ➤ HZJZ provodi aktivnosti jačanja odnosa s korisnicima. ➤ MZOZT provodi aktivnosti jačanja odnosa s korisnicima. ➤ Provode se sljedeće aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - poticanje statističke pismenosti - povećan broj objava na društvenim mrežama.
<p>11.3. Redovito se prati zadovoljstvo korisnika. (Pokazatelj 11.3. KoP-a)</p> <p>Korisnici tako imaju priliku izraziti svoje potrebe i primjedbe te na taj način sudjelovati u poboljšanju ukupne kvalitete službene statistike.</p>	<p>11.3.1. Nositelji službene statistike provode aktivnosti mjerenja potreba i zadovoljstva korisnika.</p> <p>11.3.2. Rezultati mjerenja zadovoljstva korisnika koriste se za poboljšanje usluge i proizvoda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS provodi Anketu o zadovoljstvu korisnika mrežnim anketiranjem. <p>Istraživanja o zadovoljstvu korisnika provedena su 2013., 2015., 2022. i 2024. Više informacija dostupno je na internetskim stranicama:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Državni zavod za statistiku – Istraživanja o zadovoljstvu korisnika (gov.hr) – arhiva informacija - Istraživanje u 2022.: Državni zavod za statistiku – Vaše mišljenje nam je važno – sudjelujte u Istraživanju o zadovoljstvu korisnika (gov.hr) - Istraživanje u 2024.: Istraživanje o zadovoljstvu korisnika (Stranica 1 od 8) <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rezultati o zadovoljstvu korisnika dostupni su javnosti: Rezultati istraživanja o zadovoljstvu korisnika, 2022. (gov.hr).

NAČELO 12. Točnost i pouzdanost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>12.1. Redovito se provodi provjera točnosti prikupljenih podataka, izvora podataka, integriranih podataka i statističkih rezultata. (Pokazatelj 12.1, 12.2. i 12.3 KoP-a)</p>	<p>12.1.1. Definirane su smjernice i postupci za redovito ocjenjivanje i provjeru prikupljenih podataka te logičku provjeru dosljednosti.</p> <p>12.1.2. Redovito se provodi provjera dosljednosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je razvio Smjernice i postupke za provjeru dosljednosti prikupljenih podataka. Nalaze se i na glavnom računalu i na ISIS-u. ➤ Upute o kvaliteti prema GSBPM poslovnom modelu (gov.hr), stranice 28-29 ➤ Provodi se detaljna logičko-računska kontrola svih podataka. ➤ Korisničke upute za korištenje aplikacije Survey processor – Generator ➤ Interni dokument: Nacrt za postavljanje istraživanja (Nacrt za dizanje istraživanja.pdf)
<p>12.2. Sustavno se mjere i dokumentiraju pogreške uzrokovanja i pogreške bez uzrokovanja. (Pokazatelj 12.2. KoP-a)</p>	<p>12.2.1. Postoje smjernice i metode za praćenje uzoračkih pogrešaka (pristranost u slučaju odabira uzorka statističkih jedinica).</p> <p>12.2.2. Prate se sve ostale neuzoračke pogreške (pogreška obuhvata, pogreška mjerenja, pogreška obrade, pogreška neodgovora).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzoračka pogreška računa se metodom Taylorove linearizacije (Woodruffova metoda primjenom procedura u statističkom softveru SAS: SAS SURVEYFREQ i SURVEYMEANS). ➤ DZS kontinuirano izračunava pogreške obuhvata u području društvenih anketa vezane za neprihvatljive adrese te u području poslovnih anketa vezane za neprihvatljiva poduzeća. ➤ Pogreške mjerenja čine sve pogreške koje mogu nastati u prikupljanju ili unosu podataka u anketne obrasce. Te pogreške nastoje se minimizirati pravilnim definiranjem anketnog obrasca, detaljnom obukom anketara, primjenom odgovarajuće metode prikupljanja podataka te provjerom podataka u tijeku i nakon terenskog rada. ➤ Stope neodgovora jedinice nastoje se smanjiti odgovarajućom medijskom prezentacijom važnosti anketiranja, pravodobnim informiranjem te sve većim korištenjem administrativnih izvora podataka.

NAČELO 13. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>13.1. Pravodobnost objavljivanja podataka udovoljava europskim i drugim međunarodnim standardima objavljivanja. (Pokazatelji 13.1., 13.4. i 13.4. KoP-a)</p> <p>Kako bi korisnici mogli primjenjivati statistiku za analizu i planiranje razvoja u društvu, bitno je da statistika bude pravodobna. Bitno je da se statistički podaci objavljuju u planirano vrijeme kako bi korisnici u skladu s time mogli planirati svoje aktivnosti. Tako se osnažuje povjerenje korisnika u službenu statistiku.</p>	<p>13.1.1. Propisani su standardi koliko treba trajati statistička proizvodnja.</p> <p>13.1.2. Nositelji izrađuju kalendare objavljivanja službene statistike za svaku statističku godinu. Kalendar sadržava precizan pregled planiranih datuma objavljivanja svih statističkih podataka koje nositelj planira objaviti za cijelu statističku godinu.</p> <p>13.1.3. Nositelji se pridržavaju rokova objavljivanja.</p> <p>13.1.4. Pravodobnost se procjenjuje i u pripremi izvještaja o kvaliteti za svaku statističku aktivnost.</p> <p>13.1.5. Kad god je moguće, u obzir se uzimaju zahtjevi korisnika o periodičnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Europski statistički kompendij definira rokove objave podataka za europske statistike ➤ Rokovi za objavljivanje podataka svih statističkih aktivnosti u Republici Hrvatskoj navedeni su u GPPu. ➤ DZS objavljuje Kalendar objavljivanja statističkih podataka i Program publiciranja (Kalendar objavljivanja i Program publiciranja Državni zavod za statistiku) <ul style="list-style-type: none"> - Kalendar objavljivanja pruža informacije o objavljivanju statističkih podataka prema vremenu objavljivanja - Program publiciranja katalog je i vodič kroz naslove svih medija objavljivanja planiranih za određenu statističku godinu po statističkim područjima te o njima pruža dodatne informacije – kratak opis, periodičnost objavljivanja, razina prikazivanja podataka. Sadržava Cjenik publikacija i usluga. ➤ DZS statističke podatke objavljuje prema unaprijed planiranim rokovima objavljivanja (Kalendar) te pravodobno najavljuje njihove promjene. Pregled promjena u rokovima objavljivanja dostupan je na internetskim stranicama: Pregled promjena Državni zavod za statistiku. <p><i>* Plan za daljnja unaprjeđenja:</i></p> <p><i>Mjera unaprjeđenja 15.1 prema preporuci istorazinske stručne ocjene usklađenosti statističkih sustava iz 2023. (peer review)) – DZS će na svojem diseminacijskom portalu omogućiti pristup kalendarima drugih nositelja objavljenima na njihovim stranicama odnosno pristup kalendarima za cijeli statistički sustav Republike Hrvatske.</i></p>
<p>13.2. Nositelji službene statistike donose politiku objavljivanja. (Pokazatelji 13.2., 13.4. i 13.5. KoP-a)</p>	<p>13.2.1. Politika objavljivanja treba definirati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) komunikacijske kanale objavljivanja 2) vrste publikacija 3) osnovna pravila objavljivanja (definicije, dostupnost i dr.) 4) pravila kalendara objavljivanja 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ DZS je izradio i objavio Politiku diseminacije.

NAČELO 13. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
	<ul style="list-style-type: none"> 5) standardni sat objavljivanja 6) promjene u rokovima objavljivanja 7) ispravljanje pogrešaka u objavljenim podacima 8) pravila objavljivanja privremenih podataka 9) pravila revizija podataka (poveznica s revizijskom politikom) 10) pravila o dostupnosti podataka na zahtjev korisnika. <p>13.2.2. Politika diseminacije objavljuje se na internetskim stranicama nositelja.</p>	

NAČELO 14. Usklađenost i usporedivost

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>14.1. Statistički podaci usporedivi su u razumnoj roku po statističkim područjima i prostornim jedinicama (<i>Pokazatelji 14.1., 14.2., 14.3., 14.4. i 14.5. KoP-a</i>)</p> <p>Statistika bi trebala biti usporediva u vremenu, tako da je moguće koristiti se statistikom za opisivanje i analizu razvoja po ključnim statističkim područjima.</p> <p>Uvijek će se voditi rasprava o tome što je to „razumni“ vremenski okvir, balansirajući između pravodobnosti i pouzdanosti statistika.</p> <p>U nekim će slučajevima promjene pravne stečevine utjecati na novi postupak izrade statistike i time prouzročiti da one više neće biti usporedive s prethodnim statistikama.</p>	<p>14.1.1. Statistika se proizvodi na temelju EU-ovih i nacionalnih regulativa, primjenom europskih klasifikacija, standarda i metodologija, što omogućuje usporedbu sa sličnim statistikama drugih država članica EU-a. U slučaju iznimaka obrazloženja su navedena u metodološkim objašnjenjima objavljenih podataka te u izvještajima o kvaliteti.</p> <p>14.1.2. Postoje smjernice/postupci za osiguravanje usklađenosti na sustavan način.</p> <p>14.1.3. Koncepti primijenjeni u statistikama za više područja primjenjuju se dosljedno kako bi se omogućila usporedba između statističkih područja.</p> <p>14.1.4. Osigurana je interna procedura provjere dosljednosti i usklađenosti podataka, posebice onih koji se koriste u više statističkih područja.</p> <p>14.1.5. Moguće je usporediti statističke podatke određenog razdoblja, a u slučajevima prekida u vremenskoj seriji podataka razlozi su objašnjeni u metodološkim objašnjenjima.</p> <p>14.1.6. Izvještaji o kvaliteti obuhvaćaju analizu usklađenosti i usporedivosti te relevantne pokazatelje kvalitete.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ U Programu statističkih aktivnosti i GPP-u za svako istraživanje navodi se pravna osnova te međunarodni standardi, metodologije i klasifikacije. ➤ KLASUS je glavni koordinacijski alat koji omogućuje svim nositeljima službene statistike uključujući i Državni zavod za statistiku da koriste posljednje klasifikacijske verzije za svoje statističko područje te da na jedinstven način primjenjuju zadanu statističku metodologiju. Time je zagarantirana usporedivost proizvedenih statističkih podataka s ostalim državama članicama. ➤ Upute za kvalitetu prema GSBPM-u.pdf daju smjernice za osiguravanje usklađenosti. ➤ POMI korisnički priručnik dostupan je na intranetu. ➤ Baza podataka o kvaliteti POMI sadržava opise koncepata i moguće je usporediti indikatore kvalitete prema EU-ovim korisničkim i proizvođačkim konceptima ESMS, ESQRS i SIMS. ➤ DZS provodi internu analizu statističkih rezultata u odnosu na razdoblje. Nedosljednosti se istražuju i rješavaju na mikrorazini ➤ Usporedba između različitih statističkih istraživanja u određenom razdoblju dostupna je u bazi kvalitete POMI. - Razlozi prekida u vremenskim serijama objašnjeni su u metodološkim objašnjenjima uz pripadajuće podatke te metodološkim uputama za određena statistička područja i izvješćima o kvaliteti. - Primjer metodološkog objašnjenja u prekidu vremenske serije: Microsoft Word – MU-75.doc. ➤ DZS prema potrebi provjerava dosljednost između privremenih i konačnih podataka. ➤ U slučajevima kada se isti statistički podaci objavljuju/koriste u objavama različitih statistika, oni se temeljito provjeravaju i posebno se vodi briga o usklađivanju svih relevantnih statističkih podataka u svim objavama (npr. podaci o bruto domaćem proizvodu i postupku u slučaju prekomjernog deficita). - Primjer: dosljednost podataka nacionalnih računa redovito se provjerava za ključne pokazatelje (kao što su sektorska proračunska salda, STS, zaposlenost), na temelju postupaka i smjernica Eurostata. - Primjer: interne smjernice o kvaliteti statističkog poslovnog registra sadržavaju napomene u vezi s dosljednošću.

NAČELO 15. Dostupnost i jasnoća

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
<p>15.1. Statistički podaci objavljuju se u obliku koji je korisnicima jasan i lako dostupan, a podaci i metapodaci arhiviraju se kako bi objavljivanje iz prethodnih godina bilo raspoloživo.</p> <p>Za upotrebu statistike vrlo važno može biti poznavanje izvora podataka koji mogu poboljšati razinu pouzdanosti i kvalitete.</p>	<p>15.1.1. Statistički podaci i odgovarajući metapodaci objavljuju se na način koji omogućuje ispravno tumačenje.</p> <p>15.1.2. Metapodaci, tj. dokumentacija koja opisuje izradu statistika, izvore podataka, statističke metode, kvalitetu statističkih procesa i proizvoda itd., objavljuju se zajedno sa statističkim podacima.</p> <p>15.1.3. U pripremi metodoloških objašnjenja, kartografskih prikaza, grafikona, tablica i sl. slijedi se dobra praksa. Opisi slijede međunarodne standarde za metapodatke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Korisnici se informiraju o metodologiji statističkih procesa, konceptima i definicijama. Kratko objašnjenje vezano za definicije glavnih pojmova i metodološka objašnjenja dostupni su korisnicima za sve službene statističke podatke. ➤ U statističkim istraživanjima i ostalim aktivnostima primjenjuju se klasifikacije prema nacionalnim i međunarodnim standardima. Klasifikacije, njihove verzije i razine čine važno područje metapodataka i uključene su u bazu CROMETA. ➤ DZS kontinuirano priprema i pruža još detaljnije metodološke napomene korisnicima službene statistike i istraživačima u izvještajima o kvaliteti koji se generiraju iz unesenih podataka o kvaliteti u bazi podataka o kvaliteti POMI. U toj bazi pohranjeni su metapodaci koji sadržavaju detaljne tekstualne i numeričke podatke (pokazatelje kvalitete) po ključnim dimenzijama kvalitete definiranim u standardnim strukturama za izvještavanje o kvaliteti (ESQRS/ESMS/SIMS). Stoga je moguće generirati izvještaje o kvaliteti iz baze POMI, a potom se objavljuju na internetskim stranicama u području "Kvaliteta". Osim toga, objavljuju se informacije o uvedenim inovacijama i promjenama koje su se dogodile u statističkim istraživanjima, primjerice uvođenje novih verzija klasifikacija ISCO, NACE i ISCED, povećanje veličine uzorka, promjene okvira za izbor uzorka itd. ➤ U DZS-u baza podataka o kvaliteti – Aplikativni modul GSBPM – sadržava opis svakoga statističkog istraživanja koje je evidentirano u GPP-u, ali i u POMI komponenti ključnih parametara kao što su relevantnost, točnost, pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja, usklađenost i usporedivost, dostupnost i jasnoća podataka. DZS ima odgovarajuću ustrojstvenu strukturu koja daje smjernice, preporučuje odgovarajuće metodologije i povremeno provjerava metode primijenjene u statističkim procesima. Objavljivanje smjernica i priručnika ključni su i za informiranje korisnika i za edukaciju o novim statističkim temama.
	<p>15.1.4. Svi statistički podaci dostupni su u elektroničkom obliku na internetskim stranicama nositelja službene statistike.</p> <p>15.1.5. Statistički podaci objavljuju se u lako dostupnu obliku, odnosno u računalno čitljivu obliku, što ih čini jednostavnima za preuzimanje i ponovnu upotrebu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Objavljivanje statističkih podataka organizirano je na mrežnim stranicama DZS-a na Portal za diseminaciju statističkih podataka, koji sadržava: <ul style="list-style-type: none"> - Statističke baze podataka (PC Axis; STS baza) zasebne excel tablice (Statistika u nizu) - Priopćenja, publikacije - Dashboard – interaktivni prikaz osnovnih pokazatelja - GEOSTAT portal.

NAČELO 15. Dostupnost i jasnoća

SMJERNICE	KRITERIJ	PRIMJERI DOBRE PRAKSE I PLANOVI
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Metodološka objašnjenja dostupna su i sastavni su dio objavljivanja svih statističkih podataka uključujući one na portalu GEOSTAT. ➤ Pod rubrikom vizualizacije podataka dostupne su: <ul style="list-style-type: none"> - Infografike - Vizualizirani članci - Digitalne publikacije - Mala škola statistike - GeoSTATRH sadržava kartografske prikaze te Katalog metapodataka. * <i>Plan za daljnja unaprjeđenja:</i> ➤ -DZS planira izgraditi Diseminacijsku bazu podataka koja će povećati dostupnost objavljenih podataka.
	15.1.6. Prethodno objavljeni statistički podaci dostupni su u arhivi.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arhiva objavljenih podataka DZS-a dostupna je na https://web.dzs.hr/arhiva.htm. Evidentiranje arhivske građe pohranjene u arhivu DZS-a obavlja se s pomoću programa HAIS (Hrvatski arhivski informacijski sustav).

Primjena i praćenje provedbe Smjernica

Smjernice za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu (u nastavku teksta: Smjernice) primjenjuju svi nositelji službene statistike.

Kako bi omogućio što uspješniju primjenu Smjernica, Državni zavod za statistiku, kao glavni nositelji i koordinator sustava, pruža podršku ostalim nositeljima u njihovoj provedbi.

Podrška u provedbi Smjernica provodi se izravnim konzultacijama s pojedinim nositeljem, zajedničkom raspravom i dogovorima na Odboru za sustav službene statistike ili edukacijama.

Državni zavod za statistiku redovito prati provedbu Smjernica.

Nositelji službene statistike do 31. ožujka svake godine dostavljaju Državnom zavodu za statistiku potvrdu da se u svojem radu pridržavaju Smjernica za kvalitetu u hrvatskome statističkom sustavu. Državni zavod za statistiku, prema potrebi, dodatno s pojedinim nositeljem utvrđuje detaljnije aspekte o načinima njihove provedbe.

Pri dostavi navedene Potvrde o provedbi Smjernica nositelji mogu dostaviti ažurirane informacije o primjerima dobre prakse u tijeku njihove provedbe.

Smjernice će se s vremenom dodatno dopunjavati i dorađivati kako bi kreatorima, a i korisnicima službene statistike pružili odgovore na izazove koje postavlja sadašnje i buduće vrijeme. Može se očekivati da će utjecaj novih izvora podataka i inovativnih metoda na tradicionalne sustave upravljanja kvalitetom donijeti dobrobiti za cijelu statističku zajednicu. Vječni cilj je održavati, nadograđivati i kontinuirano modernizirati hrvatski statistički sustav koji će biti svrsishodan ne samo u Republici Hrvatskoj nego i u Europskome statističkom sustavu, pa i šire.

Popis literature

1. Eurostatov statistički priručnik (*Statistical Requirements Compendium*). Preuzeto s <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14649643/KS-GQ-22-009-EN-N.pdf/011d6791-9971-229b-da9c-e7013deeabf9?t=1652367485303>
2. Kodeks prakse europske statistike za nacionalna statistička tijela i Eurostat (statističko tijelo EU-a), Luxembourg, Ured za publikacije, 2018. Preuzeto s <https://ec.europa.eu/eurostat-act/70?t=1542710302000>
3. Naputak o načinu zaštite povjerljivih statističkih podataka u Državnom zavodu za statistiku (NN, br. 78/21.). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_07_78_1463.html
4. Naputak o pravilima i metodama zaštite pri diseminaciji službenih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku (NN, br. 78/21.) Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_07_78_1464.html
5. Opća revizijska politika Državnog zavoda za statistiku, svibanj 2021. Preuzeto s [https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokka%20DZS-a%20\(002\).pdf?vel=1875407](https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokka%20DZS-a%20(002).pdf?vel=1875407)
6. Primjena modela potpunog upravljanja kvalitetom u Državnom zavodu za statistiku – PUK
7. Pravilnik o odnosima s medijima, Državni zavod za statistiku, ožujak 2015. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Dokumenti/Pravilnik%20o%20odnosima%20s%20medijima.pdf?vel=150253>
8. Pravilnik o pristupu povjerljivim podacima Državnog zavoda za statistiku unutar sustava službene statistike (NN, br. 59/21.) Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_05_59_1140.html
9. Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2021. – 2027. (NN, br. 29/22.) (str. 7. i 10.). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_03_29_366.html
10. Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2021. – 2030. (NN, br. 29/22.) (str. 6.). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2022_03_29_365.html
11. Upute za kvalitetu prema GSBPM-u, lipanj 2022. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/lza%20GSBPM-u.pdf>
12. Uredba (EU) br. 2015/759 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. Preuzeto s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:32015R0759>
13. Uredba (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici. Preuzeto s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0223>
14. Zakon o službenoj statistici (NN, br. 25/20. i 155/23.) Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_25_598.html
15. Uredba o općim pravilima za unutarnje ustrojstvo tijela državne uprave. (NN, br. 70/19.). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_07_70_1466.html
16. Program publiciranja 2024. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Program_publiciranja%202024.pdf
17. Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Kalendar_2024_3_12_2024.pdf

18. Politika diseminacije. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Politika%20diseminacije%202022.pdf>
19. Etički kodeks državnih službenika (NN, br. 40/11. i 13/12.). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_04_40_950.html
20. Zakon o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (NN, br. 78/15. i 102/19.). Preuzeto s <https://www.zakon.hr/z/806/Zakon-o-sustavu-unutarnjih-kontrola-u-javnom-sektoru>
21. Zakon o medijima (NN, br. 59/04., 84/11., 81/13. i 114/22.). Preuzeto s <https://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima>
22. Smjernice za kvalitetu u Državnom zavodu za statistiku , studeni 2022. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izvještaji%20o%20kvaliteti/Smjernice%20za%20kvalitetu_.pdf
23. Revizija međunarodnih statističkih klasifikacija te posljedično nacionalne klasifikacijske djelatnosti. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDoc%20klasifikacija%20te%20posljedično%20NKD-a.pdf>
24. Politika diseminacije, prosinac 2022. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Dissemination%20Policy%202022.pdf>
25. Uvjeti i način pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Uvjeti%20i%20način%20pristupa%20i%20korištenja%20povjerljivih%20statističkih%20podataka%20za%20znanstvene%20svrhe.pdf>
26. Politika sustava informacijske sigurnosti, srpanj 2019. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Dokumenti/Politika_informacijske_sigurnosti.pdf?vel=540091
27. Pravilnik o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe (NN, br. 5/23.). Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_11_137_2954.html
28. Politika povjerljivost, prosinac 2022. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Politika%20povjerljivosti%202022.pdf>
29. Revizijska politika za područje statistike nacionalnih računa i državnih financija / statistike prekomjernog proračunskog manjka. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Dokumenti/Revizijska%20politika.pdf?vel=250834>
30. Glavni (statistički) poslovni procesi Upute za ispunjavanje predloška. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izvje%C5%A1taj%20o%20kvaliteti_statisti%C4%8
31. Priručnik za izračun pokazatelja kvalitete, 2015. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/metod_73.pdf?vel=2722901
32. Rezultati istraživanja o zadovoljstvu korisnika, rujan 2023. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Dokumenti/Rezultati%20istraživanisnika,%202022.pdf>
33. Aplikacija za unos podataka u bazu kvalitete (Korisnički priručnik). Preuzeto s http://mrkva/Apps/QualityDatabase/Content/Documents/Korisnicki_prirucnik.pdf
34. Mjesečni i tromjesečni izvještaj građevinarstva (Revizija), 2027. Preuzeto s https://podaci.dzs.hr/media/mnzmhifd/metod_75.pdf
35. Peer review izvješće (Hrvatska) , travanj 2023. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Peer%20review%20report%20Croatia.pdf>

Popis mrežnih poveznica

1. Organizacijska shema Državnog zavoda za statistiku 2020. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/slike/organigram-dzs-2020-cro.pdf> (6. travnja 2022.)
2. Kalendar objavljivanja statističkih podataka, 2024. Preuzeto s https://dzs.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/02-Kalendar%202022_21.3.2022.pdf (6. travnja 2022.)
3. Statističke baze podataka. Preuzeto s https://web.dzs.hr/PX-Web.asp?url=%22Hrv/Archive/stat_databases.htm%22 (6. travnja 2022.)
4. Aplikacija za pregled STS baze. Preuzeto s <https://stsbaza.dzs.hr/> (6. travnja 2022.)
5. Statistika u nizu. Preuzeto s <https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/> (6. travnja 2022.)
6. Arhiva objavljenih podataka. Preuzeto s <https://web.dzs.hr/arhiva.htm> (6. travnja 2022.)
7. Kartografski prikazi u portalu GEOSTAT. Preuzeto s <https://geostat.dzs.hr/> (6. travnja 2022.)
8. GEOSTAT-ov katalog. Preuzeto s <https://geostat.dzs.hr/geonetwork/srv/hrv/catalog.search#/home> (6. travnja 2022.)
9. Administrativni poslovni registar: <https://web.dzs.hr/adrRPS.htm>
10. CROS portal preuzeto s <https://cros.ec.europa.eu/> (22.11.2024.)
11. EHIS_EU Europska zdravstvena anketa. Preuzeto s <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-health-interview-survey> (22.11.2024.)
12. Europska zdravstvena anketa u Hrvatskoj 2019. Preuzeto s <https://www.hzjz.hr/medunarodna-istraganja/europska-zdravstvena-anketa-ehis-u-hrvatskoj-2019-osnovni-pokazatelji/>
13. Savjetovanje s javnošću o Prijedlogu odluke o NKD-u 2025. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/vijesti/savjetovanje-s-javnoscu-o-prijedlogu-odluke-o-nkd-u-2025/1629>
14. Revizija klasifikacije NACE. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/478>
15. Podaci za znanstvene svrhe. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/podaci-za-znanstvene-svrhe/348>
16. Sektor poslovnih statistika. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/o-zavodu/ustroj/5-sektor-poslovnih-statistika/380>
17. Podaci o poslovnim subjektima. Preuzeto s <https://web.dzs.hr/adrRPS.htm>
18. Prikupljanje podataka za statističke svrhe. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/prikupljanje-podataka-za-statisticke-svrhe-347/347>
19. Obilježavanje Europskog dana zaštite osobnih podataka, siječanj, 2024.. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/vijesti/kako-stitimo-vase-podatke/1768>
20. Revizije međunarodnih statističkih ekonomskih klasifikacija. Preuzeto s <https://dzs.gov.hr/UserDocImages/477>
21. Primjer priopćenja DZS-a. Preuzeto s <https://podaci.dzs.hr/hr/>
22. NKD pretraživač. Preuzeto s https://web.dzs.hr/App/NKD_Browser/
23. KLASUS pretraživač klasifikacija. Preuzeto s <https://web.dzs.hr/App/klasus/default.aspx?lang=hr>
24. Aplikacija za pregled kratkoročnih poslovnih statistika. Preuzeto s <https://stsbaza.dzs.hr/>
25. Statističke baze podataka. Preuzeto s <https://web.dzs.hr/PXWeb.asp?url=%22Hrv/Arbases.htm%22>
26. Statistika u nizu. Preuzeto s <https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/>
27. Kartografski prikaz na portalu GEOSTAT. Preuzeto s <https://geostat.dzs.hr/>
28. Portal E-Savjetovanja za javna savjetovanja u postupku donošenja zakona, drugih propisa i akata. Preuzeto s <https://esavjetovanja.gotetionasClosed=&sortColumnOrder=>